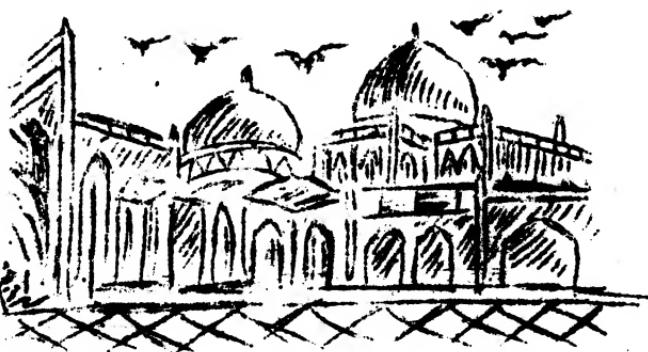

الأشفاف المفروض

مختصر شریعت

نویسنده: سلطان محمد "النصاری"

۱۳۷۲

بسم الله الرحمن الرحيم

انکشاف امروزی شهر مزار شریف

++++++

اسم نویسنده : سلطان محمد (انصاری)

ناشر : شهرداری شهر مزار شریف

چاپ مطبوعه شوخك

چاپ پنجم سارم - سلطان ۱۳۷۲

تیراز - (۵۰۰) جلد

قیمت فی جلد مبلغ - - افغانی

حق چاپ محفوظ است .

منابع و مسایل آخوند :

- ۱- انصاری، سلطان محمد گیتا شناسی و تاریخ شهر مزار شریف با نقاط مشهور آن سال ۱۳۷۲ اچاپ مدلعه، حرکت انقلاب اسلامی ولايت بلخ.
- ۲- انصاری سلطان محمد، جغرا فیلی بلخ پنځوں اول و دوم سال ۱۳۷۰ الی ۱۳۷۱ چاپ مطبعه دولتی بلخ.
- ۳- پوهانند رحمقی محب الله جغرا فیلی بشري افغانستان - پوهانندون کابل ۱۳۶۴.
- ۴- پوهانند عارض غلام جیلانی، اقلیم حیاتی افغانستان، پوهانندون کابل، سال ۱۳۵۱.
- ۵- حنیف (محمد حنیف)، مجله اوتفاف ماه اسد سال ۱۳۵۱ شمسی، تجدیدی الاخر ۱۳۹۲ قمری.
- ۶- خلیق، صالح محمد کاج بلند سبز بلخ، سال ۱۳۶۵.
- ۷- خلیق، صالح محمد بخش شای آریانی ها، بلخ سال ۱۳۷۰.
- ۸- حسینی زکفر، فصل سبز، بلخ، سال ۱۳۷۰.
- ۹- دلگیر، محمد اسحق، در خط اوچ آرزو، بلخ سال ۱۳۶۳.
- ۱۰- رزاقیار، تور یالی، وسائل اطلاعات بجهنم و لايت بلخ، سنبله ۱۳۶۵.
- ۱۱- رزاقیار، تور یالی، کوتاه درنگی در زمینه، گاهنامه، بلخ، خوت ۱۳۷۰.
- ۱۲- گروتس باخ آروین - ترجمه، سید محسنیان، جغرافیای شهری در افغانستان، سال ۱۳۶۸، چاپ ایران.
- ۱۳- مجله جنبش، شماره اول و دوم ۱۳۷۱ بلخ، تشریط باقی به

سترجنرال عبدالرشید دوستم

رئیس شورای عالی جنبش ملی اسلامی افغانستان
و رئیس شورای عالی نظامی صفحات شمال

محمد رسول عمری
شهردار شهر مراشر

فهرست محتوا و یعنی

صفحه	عنوان
	پیشگفتار
	تقریبی
فصل اول - (نقاشی به تاریخ پهنه شیر مزار شریف و روضه شاه او لیساک) ۱	
۲۷	مو تعبیت چهار نیایی شهر مزار شریف
۲۱	وضع جیو معرفه لوئیکی
۲۳	جدول اقلیع شهر مزار شریف
۲۵	علم اکشاف شهر مزار شریف
۳۰	فصل دوم - اکشاف امروزی شهر مزار شریف
۳۲	نواحی (یفتانه) شهر مزار شریف
۳۶	صنایع مدرن فابریکه های تولیدی شهر مزار شریف
۵۱	فابریکه های سنتور خصوصی
	اهمیت ایجاد پارکهای صنعتی و ارزش اقتصادی
۵۲	آن در شهر مزار شریف
۵۵	ترانسپورت و حمل و نقل
۵۷	فاصله سرکهای از شهر مزار شریف الی اطراف آن
۶۰	محلاًت بیمه و سپاهیات

فصل سوم - وضع بشری و کلتوری و فرهنگی شهر مزار شریف ۶۶

۷۷

معرفی شهرای بلخ

۸۰

منابع و ماء خند

نذریات و پیشنهادات در دور طرح ریزی شهر مزار شریف
اشمار در وصف شهر دار

الف - شهر دار (شاعر بیریسا)

ب - شهر دار (شاعر آشفته باختیاری)

پرای خانواده های بی «سرپناه» در قسمت شمال شرق شهر موبووده بوده که بنام شهر نو و سمن گردیده است .
ساحه بودید دارای مصالحت تقریباً » (۳۷۵۰) پریب زمین و در سه
چهار قسم طرح ریزی گردیده است و از مرکز شهر مزار شریف ۲ کیلو
متر فاصله دارد که میتوان ایجاد این پروژه را یک اقدام نیک و ارزشمند
شمرد .

اینک به یاری خداوند متعال (ج) با اراده مناص و به کمک
منابع و ماء خذ دست داشته ام و بارگاه مدنی از ارزشمند محترماً ن -
هر یک استاد محمد نعیم (باخترسی) ، استاد خال موارد (باخترسی)
استاد محمد صادق (شیوه خواه) ، توریانی (رزا قیار) ، الخساج
خلیل الله (حافظ) و داکتر امیر محمد (رایفن) این رساله را -
تدوین و به زیور چاپ آراسته گردانیدم از آنها باقدرتانی یساد
آوری میندايسم .
خدا کند که مصالحه کننده گانه عزیز از محتويات آن استفاده
مزید نمایند . بسالختسرا

من . انصاری

قابل توجه :

مطلوب ایندا نختم پیشگفتار بوده که شروح پیشگفتار در صفحه -
بعضی گنجانیده شده است به آن مراجعه شسود .
(اداره)

بسم الله الرحمن الرحيم
(پیشگفتگار)

شهر مزار شریف یکی از شهرهای تاریخی و بزرگ افغانستان درین اوایل میباشد . اهمیت این خطه از جمیع اتفاقات باعث نام مزار فیض آثار حضرت علی کرم الله و بهمه بیشتر جلب توجه میگردد . پس راد مردستگ از تمام دنیا این خطه را نیکو دیده و درینجا انتشار گرفته است .

شهر مزار شریف که وی به تسمیه " آن نیز وجود مزار حضرت علی (ع) " میباشد آرامگاه این شخصیت بر جسته اسلام را در قلبش جا داده و سالانه هزاران تن از زائرین داخلی و خارجی ازین شهر دیدن مینماشند .

شهر مزار شریف (بلخ) با تربیه کردن نژاددان ناموره داشتن اماکن مقدسه و تاریخی و دلیلی برای جهانگردان فخر قرین - شهری است که تاریخ آنرا فراموش نمیگردد . این شهر دارای ارتباطات تجاری و اقتصادی و سیاسی بوده اکثریت پیشنهاد مردم آنرا صفت و تاریخی اداری و تجارت و تعلیم و تربیه امور نظامی و غیره تشکیل میدارد .

لله الحمد که اکنون از برکت پیروزی انقلاب اسلامی افغانستان عوام برادران مو من ، مجاهدین صادق و خیر اندیش امنیت و آرامش درین شهر مستقر بوده و عموماً " باشندگان این دیوار بشمول مهاجرین دردمند و آواره تابل و میاجرین تاجدستیان دینی در فضای سلحشوری برند و باید مذکور شده متصرف محمد رسول (عمری) شیردار مزار شریف در حصه و سعیت و انشاف این شهر نیلو دلیلی و علامتی نشان میدهد از بسطه ابتکارات مهم شان توزیع (۱۲) هزار نموده زمین

اداوه، متابع و مآخذ :

۱۴-	مهر آئینه	عبدالنیا	آذریون	بلخ	۱۳۷۸	۰
۱۵-	روز ناهه	بیدار	شماره	دوزن	۱۳۷	۱۹
۱۶-	روزنامه	بیدار	شماره	موزن	۲۱	۱۳۷۲
۱۷-	ندای اسلام	شماره	ششم سال دوم	سنبله	۱۳۷۲	۵
				بلخ		۰
۱۸-	ملوک از مدیریت پلان ریاست نصابی	بلخ	۱۰	عقرب	۷۲	۰
۱۹-	ور	ور	ور	چین و پرس	۷۲/۷/۵	۰
۲۰-	ور	ور	رر	سیلوی	۷۲/۶/۱۲	۰
۲۱-	ور	رر	ریاست پمای	ولایت	۷۲/۶/۱۴	۰
۲۲-	رر	رر	اطلاعات	و تکثیر	۷۲/۵/۱۱	۰
۲۳-	رور	رور	رر رادیو	تلوزیون	۷۲/۴/۵	۰
۲۴-	رور	پارکهای	صنعتی	و لایت	۷۲/۴/۱۵	۰
۲۵-	رر	ریاست احصائیه	و لایت	بلخ	۷۲/۴/۲	۰
۲۶-	رور	رور	انجمن توییندگان	بلخ	۷۲/۵/۲	۰
۲۷-	رر	رر	رر شهرداری	مزار شریف	۷۲/۵/۵	۰
۲۸-	رر	انجمن کتابداران و ناشران افغانستان	در			
۲۹-	رر	لایت	بلخ		۷۲/۸/۲	۰
۳۰-	رر	مدیریت فروش کتب	بیمه	مزار	ریف	۰
۳۱-	رور	کمیسیون گاز رسانی	بلخ		۷۲/۸/۱	۰
۳۲-	رور	ریاست زون سرکهم			۷۲/۸/۹	۰
۳۳-	رور	از مدیریت	ترافیک	لایت	۷۲/۹/۲	۰
۳۴-	رور	ریاست آبرسانی	بلخ		۷۲/۸/۷	۰
۳۵-	رور	ریاستهای دفترگاهه	نواحی	شهرداری	مزار شریف	۰
		رر	از سایر مؤسسات	فرهنگی	کلتوري	و اداری
				بلخ		۰

تحقیر بسط

مجموعه تحقیق و مکلو ماقن اینکه تعتنوان (انکشاف امروزی شهر مزار شریف) به شدت پژوهشگر جوان و پر تلاش دیارها منتشر شد (سلطان محمد (انصاری) تهییه و ترتیب گردیده باید کارنها بایست نیکو میباشد .

موضوع با استفاده از منابع و مأخذ معتبر و مراجع موقن توانسته است سوابق تاریخی و خصوصیت طبیعی و جغرافیایی عوامل انسانی شهربازی مزار شریف را مورد بررسی قرار داده و معلومات دقیق درمورد تاسیسات عمرانی، اقتصادی و فرهنگی شهر مزار شریف بایرا ائمه اعداد و ارتام در اختیار غواصندگان محترم گذاشته است . مطالعه این رساله میتواند منحیث یک اثر مفید برای دانشمندان و دانش پژوهان باشد ، البته برعلاوه اینکه رساله نداشتن دانش پژوهان را درین عرصه رفع نمینماید خدمت اینست درجهت معرفی یکی از شهرهای تاریخی کشور ما که چه در شرایط گذشته و چه در شرایط معاصر از اهمیت زاده برشوردار بوده —

اسنست .
بناء برای نویسنده بیوان و با اینسان توفیق مزید از بارگاه ایزد متعال تمنا مینمایم تا برای شکوفایی دانش و فرهنگ در کشور مساغی بیشتری بخرج داده و مصدر خدمات فرهنگی و علمی شایانی برای کشور و مردم خوش گشود . بالخترا

محمد صادق (خیرخواه)
استاد دیپلماتیست تاریخ انتیقوت پیداگوژی
ولایت بلسان

بسم الله الرحمن الرحيم

نگاهی به تاریخی شهر مزار شریف :

در زمان باستان تاریخ شهر مزار شریف با تاریخ شهر بلخ توأم است. بنابران شهر تاریخی باستانی بلخ که در تاریخ ثبت است به نحوی از انحا به شهر مزار شریف نیز ارتباط میکشید. بدین لحاظ لازم است نخست نظر مختصی بر تاریخچه شهر بلخ بیندازیم. در سروド های ریگو ویدا نام باستانی بلخ که ساسه شهر مزار شریف در نزد یک آن شامل بوده بنام (بلخک) و در مها بهاراته و ادبیات سانسکریت بنام پهلوی یا بخدي یادگردیده است. شاتان پیشدادی (پما و یعم) اسم این منطقه را بخدي نامگذاري کردند.

در زمان سلطنت خاخامنشی ها بخدي بنام (باکتریانه) یادبیشد و به تحقیق یونانی های نیز این سرزمین را به اسم باکتریا - یاد نمودند. پارتیها که یکی از قبایل بدون آریایی باختیری بود و پارت که معنی تضمید شده را افاده میکنند به اهالی سرزمین باشترداده شده بود و چون در زمان ارمنی پارت را بیل می گفتند و در زبان پهلوی به بخلو (بخلی) تغییر یافت و ساسانی ها آنرا بلخ خوانند. حکمرانیان عرب بعد از آنکه فتوحات خود را درین سرزمین پیش کردند بقیمن عالی این سرزمین اعتراف نمودند ازین جهت آن - شهر را به نام ام البلاد یاد کردند امانام بلخ که از زمان ساسانیها

بالای مناقه کشیده شده بود تا نتوپا برخاست.

شهر بلخ در روز گاران گذشته کانون تمدن بزرگ ویدی و اومتايس بوده بزرگترین پناهگاه شادر آنوقت توسط سرداران نامور مردم با فرهنگ این خطه اعمار شده بود برج و باروی بلند آن شهر با بیرقهای بر افزایش آن آوازه در جهان پدید آورده بود.

خلاله این شهر دارای یک تمدن عالی بود اما نظر به حسادت روز گاره بلخ تاریخی باشمان بلطف باقی نمانده و دههای بار دستشوی ویرانی مهاجمین تراز گرفت و آنها دارای مادی و معنوی این خلطه را ظارت نمودند. فرضیه چنگیز در سال ۶۱۸ هجری قمری براین شهر هجوم آورد، آنرا طوری تغیر یاب کرد که امکان آبادی مجدد است. این شهر باعظامت کتر میسر بود. شهر مذهبی دیرینه تبریسا در بیست کیلو متری شرق آن واقع بود که روز بروز اکشاف می یافت. چندی بعد از حملات چنگیز نقدله دیرکه به تل خیران معروف بود در آن شهر جدید مذهبی اسامی یافت. این شهر مذهبی نسبت ظهور مرقد حضرت علی (ک) بنا یافت و چنانچه مردم عوام درباره مرقد حضرت علی (ک) پنهان عقیده دار نبود.

موقدسیه ابو مسلم شراسی بقدرت وسید نظر به احترامیکه به خاندان سادات عسینی داشت بحقیقت امام جعفر صادق (زین) مشرف شده بخواست تا ویراب شلافت پرگزیند، امام در عوض این پیشنهاد بی اظهار داشت که هرگاه شخصی بخواهد باین خاندان خدمت

نیکو آنجلام داشد. بهتر است جسد مبارک حضرت علی کرم الله وجهه را
که در نجف مدفون است به بلخ انتقال داشد.

ابو مسلم خراشانی با علمکاری عیاران خود تابوت مبارک حضرت
علی (ع) را از راه مر و به کلفت و از آنجا به بلخ و بالا فره به تل خیران
(موقیعیت مؤار شهر پیغمبر) آورده و بصورت شفیعه در دفن آن اقدام
ورزید و لوحه سنگوارا که مشتمل بر حقایق در مورد آن حضرت بود در پله لو
تابوت ایشان نهاد.

در عهد سلطان سنجر (۵۱۱-۵۵۲ هـ ق) از دفتر معاملات
ابو مسلم مطالبی پدست آوردند که در آن جمله وصیت تامه امام جعفر
صادق (رض) را به راجی به انتقال تابوت حضرت علی (ع) امر فرموده
بود در یافت داشتند. از طرف سنجر فرمان تفحص درین باره -
خادر شد. معتبریکه به جستجو پرداختند در ناحیه تل سنگترا
و پیشته ایکه بنام تل علی موسوم بود گنبد کوچکی با درب فولادی سن
و تقلی از نقره پدیدار گشت. علاوه بر آن مصحفی که برپوست آبو
بغط گوفی نوشته شده بود با شمشیر بزرگ و یک سنگ خشت نما که
در آن (هذا ولی الله علی اسد الله) تحریر یافته بود بدست آمد.

از آن به بعد سلطان سنجر امر اعمار گنبد را در آن جا صادر کرد.
زایرین زیاد بدور آن جمع شدند و یک تعداد بسیار از زایرین سالانه
به آنجا رفت و آمد داشتند. در زمان سلطان حسین با ایقرا بکمک
شخصیت بزرگ استاد نمال الدین بهزاد مقبره عثیم و باشکوهی
با گنبد بزرگ و دروازه دور سلطان آباد شد که بدات خود این معماری

از جمله شهکاریهای دوره تیموریان هواستاب دیرود و بافسی اراده اطراف این مزار متبرک احداث کرد که بعداً از طرف امرا و ملا طین دیر شهر خصیر و زمان الحاقیه نام به عمارت روضه مطهره پیوسته و از آن زمان به بعد بنام شهر مزار صفو گردید.

الحاقیه نامی حرم محترم

گنبد دوم که بنام گنبد استانه یا گنبد مسجد جامع یاد میشود و دواری دو پله خانه، یک محراب و یک منبر بوده و یا دیگر فلزی در زاویه آن قرار دارد در عهد عبدالمؤمن خان افزونه والی بلخ اعمار گردیده است و در عصر ولی محمد بناند و مین پادشاه جانس در اطراف روضه مبارک چهار باغ مساخته شده بود که یکصد هزار زمین را احتوا میکرد و در جانب شمال روضه شریفه حوضی احداث گردیده بود که ۲۰ متر سایه داشته و پیش از آن پنجه چنان بزرگ در اطراف آن سایه کشیده بود که بنام حوض (سران) یاد میشد. دروازه شرقی بنام دیر وازه تاسیس شاند و دروازه غربی بنام دروازه منظر کاه یاد میشود و اکنون محراب مسجد جدید میباشد با کاشیهای زیبا و دار پیه و رواق بلند بالا بدوزه سلطنتی امیر عبد الرحمن خان و امیر شیرعلی خان آباده گردیده و هنگذا مقبره امیر شیرعلی خان وزیر محمد ابرخان که در نوشه جنوب غرب عمارت روضه مطهره موقعیت دارند با مر امیر عبد الرحمن خان اعمار و کاشی کاری گردیده است. دروازه شمالی با دو گلده استه آن که بنام

در واژه چهار باغ شهرت دارد و در عهد امیر شیرعلی خان کاشی
و در واژه جنوبی که بنام دروازه بهاء الدین علیه الرحمه یاد میشود
در عهد اعلیحضرت محمد ظاهر شاه تر میم و کاشی کاری تردیده است.
حجره سا و پله خانه همسا :

در اطراف روشه ملهره بیش از (۱۱۰) باب حجره وجود داشت که
چند پاب آن بنام پله خانه یاد میشد که رو خانیون، علماء ارباب
حال برخی بصوت مو قت و بعض هم بطور دایین در آنها مکونت
میگردند، خصوصاً در ایام گل سرخ مشایخ و صاحبان حال آمده
در شبرات محینه پله های کشیدند که میتوان از جمله ساتین دایین
و مو قتی این حجرات، جان آشوند زاده، حاجی سیاح (برد یکه
در ده سال اخیر سید جمال الدین افغانی، مرکاب آن سید والاتیار
بوده و در لعنت اخیر عمر شان به بالین حضرت سید بود)، حاجی
در ویش، سید نادر شاه مقتلد، به (میر حمزی) و حاجی گلباز را-
نام بسرد.

حمام و تیفسی :

در سمت غرب در واژه چهار باغ (شمال غرب) روشه ملهره حمام
وجود داشت که تنها برای استفاده و غسل رایگان حجره نشینان و-
منسوبین این آستان اعمان شده بود و مصارف آنرا از طرف خزانه
تهییه و تادیسه میگردند.

کاشی کاری

کاشی کاری عمارت روشه شریف بصورت منظم از سنه ۱۲۸۵ -
تموی به بعد شروع شده قبل از آن اگرچه در بلخ کارشانه های
کاشی سازی موجود و مزارات متبر که را با آن تزئین نمودند اما
در سال مذکور عهد امیر شیر علیخان که نایب محمد طهمشان بحیث
لویناب ترکستان بود "سرشته" کاشی کاری روشه شریف را بصورت
عام گذاشت چنانچه برای این کار استاد سمعیع نام سمرقندی که
از کاشی سازان بلخ بود نامزد گردید . وی مکتبه درین فن باز
گرد و پسند تن از اولاد ولن را تحت تربیه گرفت و در عرصه "پهار
سال" به این کار اختصاص داشت و زیده اولا "بر حصه" بالای دو گنبد بزرگ
دو گنبد ای پکری بنا نمود تا فرق گنبد پائین از آشیب نم و برف -
محفوظ بماند و نم گنبد ای مذکور به تناسب رواقبها و کفاره داعشی
که ساخته ای آنها را شیخ آن روانه مدنظر بوده بلند گردید :
استاد سمعیع مر جوم از طرف بیرون این دو گنبد چندین بسته
را با کاشی فیروزه بیرون نمود و بیلار آن در واژه نای بعنوان
و شدالی را تطم کرد و بسد پیزاره نای تردد و گنبد را مینهان ای نمود
هه از کاشیکاری نای استاد سمعیع تا حال در واژه سمت چندی بعنوان
تسبیحیه رو به صحن افت باتیمانده است . امروز اگر انواع کاشی
های روشه مذکوره شمار یده شود تخمین به ۷۰۰ قسم مقابله میز

دیرند *

در واژه "شمالی رو پنه" شریف از طرف لویناب شیر دل خان در - سال ۱۲۹۴ کاشیکاری شده و در واژه "غربی" که فعلاً "محراب" مسجد جامع رو پنه" شریف است در عهد امیر عبد الرحمن خان و امیر حبیب الله خان به امر نایب الحکومه سردار محمد عزیز خان کاشی کاری شده، سقف پیزاره، گنبد، عرم و گنبد خانقله با محراب و رواقهای این گنبد ها از طرف داخل به انتظام زیاد بصورت مقر نهاد، مهنا کاری تذہب و رنگ آمیزی گردید که از حیث نقاشت و نظرافت بی نظیر است.
استاد این کار اسلم خان کابلی و علم خان فرزندی بودند.

کتبیه ها

در رواق و برجی از دیوارهای رو پنه" میار که، کتبیه هایی نیز نصب اند که تاریخ اعماز عطرت الحاقیه های آنرا معرفت میکند.

۱- کتبیه "تمهیر دو گنبد فو قانی" که در عهد نایب محمد علم خان ق از کاشی ساخته شده بداخل رواق نذرگاه نصب بوده چون کاشی روا مذکور از طرف سردار عصدا لله تو خی تجدید شده بنا، "کتبیه" مذکور از بین رفته است.

۲- کتبیه "کعبه کاشی تعبیه شده در بالای رواق داخل در واژه "جنوبی" (در واژه "بها الدین") نصب است.

۳- طرف غرب (پله گرد) در واژه "جنوبی" تاریخ و شرح ساخته دو گلدسته که در دو جناح در واژه استبروی سنگی نقش و نصب - گردیده است.

است :

- ۴- طرف شرق پله گرد دروازه مذکور شیخ ساختمان بخود دروازه بر روی سنگ حن و نصب است .
- ۵- طرف بیرون دروازه بسیاء الدین (رج) که در عهد محمد ظاهر شاه ترمیم و کاشی کاری شده کتیبه بر روی سنگ حن و نصب گردیده است .
- ۶- کتیبه در سمت بیرونی دروازه شمالی که در عهد محمد نادر شاه کاشی شده از کائوس ساخته و نصب است .
- ۷- در حصه بالایی دروازه پهار باغ (در دروازه شمالی) که در عهد امیر شیر علیخان کار و کاشی شده کتیبه خوانده میشود .
- ۸- کتیبه بی بروی سنگ سفید در بنای راست از طرف غرب دروازه قاسم خانی که در عهد امیر عبد الرحمن شان نقش و نصب گردیده است .
- ۹- سلام نامه که در دروازه امیر عبد الرحمن شان بروی دولو حسنه تقره سک و بد و طرف دروازه گنبد حرم نصب است .
- ۱۰- کتیبه در بالای بونده مسجد جامع جدید بقلم جلس بروی کاشی تعبیه و نصب است .

- ۱۱- کتیبه که به نظم از دار فرامرحوم سید نادر شاه (میر حزین) ترتیب و بروی سنگ حمل و به بیرون دیوار مسجد جامع نصب است .

صندوقد مقبره مطهره

صندوقی قبر حضرت شاه اولیا (له) که از پوپ خوشبو ساخته شده پذیر تخدین طول آن ۶ متر و عرض آن ۴ و ارتفاع آن ۱ و نیم متر بوده در سمت شرقی آن نزدیک زاویه جنوب شرقی دروازه وجود داشت که از پوپ خوشبو و تند کاری ساخته شده به صندوق قبر نصب و تقلی او ملاکه در آن آیات مبارکه کلام الله مجید تراست مقل میباشد و در پارگوهه صندوق علمای هزارک با پشتیجه دایی دالا و مرصع نصب گردیده بود که صندوق هزارک بتوان در شب نوروز با پوشش آی زرد و زی که از چانه لایه مندانه میباشد میباشد .

مراسم خاص پوش میگردید و بالای قبر مبارک قندیل های بزرگ که با
گروههای برق مزین است آویخته شده و پهلوی قبر مبارک بالای سر
و عقب پنجره رواق نظارگاه نسخه دای تر آن عظیم الشان روی میزها
جهت تلاوت و ختم گذاشته شده است، صحن گنبد حرم و گنبد خانقاہ
باتالین های ساخت وطن مفروش و متولیان در پای مقبره مطهره به دو
سمت مدخل گنبد حرم و گنبد خانقاہ جهت و هنماج زائرین نشسته
اند . مدرسه حفاظ

در یک از اتالتهای بالای حجره های روپه مطهره مدرسه حفاظ
 وجود دارد که بنام (دارالحفاظ) یاد میشود و در آن یکصد نقره
 طلا بجهت حفظ قرآن کریم شامل اندواهان آن از زمان امیر
 عبد الرحمن شان گذاشته شده واز جمله سر معلمان این مدرسه
 که پنام (قاری باشی) یاد میشود قاری جزخی، قاری اتالیق، قاری
 نصر الله، قاری عبد الشفیع و قاری محمد صالح بوده اند .

مدرسه علوم دینی

در جمله این حجرات یک حجره برای تدریس علوم دینی تخصصی -
داده شده بود که طلاب برای تحصیل علم تفسیر، فقه، حدیث و
تجوید در آن میشتابفتند که از جمله مدرسین این مدرسه قاضی عبد الرحمن
و داملا محمد اسماعیل خان را میتوان نام برد و ازان مدرسه در حال
یکتعداد فارغ التحصیلان تقدیم جامعه میشدند .

کتابخانه

حجره که بین مقبره وزیر محمد اکبر خان و مدخل گنبد خانقاہ است
بنام کتابخانه مسحی گردیده بود که در آن علاوه از کتب دینی نسخه های
متعدد قرآن عظیم الشان با خطوط زیبا و منحصر به فرد وجود داشت
که منجمله دو نسخه تر آن عظیم الشان از شیعیه، نظر خدا امامی قابل

تذکر است :

- ۱- عکس قرآن عظیم الشان که بخط کوفی زیبا نگارش یافته است و این قرآن است که حضرت عثمان (رض) حین تلاوت بالای آن به شهادت رسیدند و خون مبارک شان روی آیات مبارکه آن ریخته است .
- ۲- قرآن عظیم الشان که بخط زیبا نوشته شده و نویسنده آن ازنو - شتن نام خود خودداری کرده است . نگارش آن طوریست که حرف اول سطر اول صفحه آن با حرف اول سطر اخیر صفحه مذکوریکی بود و هر حرف اول سطر دوم صفحه با حرف اول سطر دوم آن از طرف پایان هنگذا الی سطر نصف صفحه حرف اول شر سطر با حرف اول سطر معادل آن در عین صفحه متعدداند و حرف اول سطر مابین صفحه که تنها میماند با حرف اول سطر مابین صفحه دوم یکی است و بهمین ترتیب تا انتیق قرآن عظیم -
- الشان تحریر یافته است . با وجود یکه در زمان دوره حکومت نجیب الله یک سلسه دستبرد ها در کتابخانه روضه مبارکه بعمل آمده با آنهم یکتعداد تکابیها عی موجود اند که قابل ملاحظه می باشند ضمناً در شمین نزد یکی تباہ توجه ریاست اطلاعات و کلتور لایت بلخ کتابخانه دیواره احیا و همچنان از طرف بعضی از فرشتگیان یکتعداد کتب تازه اهداء و تنظیم امور کتابخانه روضه شریفه را عبد الروف (توانا) به عهده دارد .

آسوده گان حسریم روضه مطهره

در حریم این حرم متبرکه بروغی از بزرگان و ارباب منصب نیز مدفونند که بالای مقبره بعض از ایشان رواق و گنبدی بصورت الحاتیه اعمار گردیده است . از جمله در سمت شرقی گنبد حرم قبر سید تاج - الدین اندخوی ملقب به میر برکه ، قبر استاد بیناییں عمار گنبد حرم ، تبریز بن معصومه مشهور به فاطمه ثانی از اولاد امام ریانی (رح) تحت گنبدی قراردارند که دروازه مزار شان بدائل گنبد حرم بازیمود و در رواق بیرونی گنبد مذکور قبر میر عبد الواسع مشهور به ایشان امسام

خطیب سابقه^ه روضه^ه مطهره^ه بیرون گنبد خانه طرف غرب عمارت
 روضه^ه مبارکه مقبره^ه امیرشیرعلی خان^ه وزیر محمد اکبرشان و محمد
 اکرم خان قرار دارند که بالای قبرشان گنبد شانی موبوداند که باکاشن
 های زیبا مزین میباشند و هنوز در دهیمین سمت روضه^ه مطهره قهر^ه -
 سردار عبد العزیز خان^ه سردار محمد سورور خان^ه سپه سالار غلام حیدر
 خان^ه برگد محمد ناصر خان^ه سردار عبد الله خان^ه سردار جمعه خان
 و نایب سالار محمد غوث خان وجود دارند و در زاویه^ه جنوب غربی صحن
 روضه^ه مبارکه قبر حضرت شلیفه صاحب دارالامان بوده و همچنان در
 جناب راست دروازه^ه قاسم خانی مزار شهزاده^ه قاسم بن خسرو خان
 بن نذر محمد خان وجود دارد که دروازه^ه مذکور بنام ایشان مسمی
 میباشد . مولوی عبدالحق (سالک)^ه مولوی میرزا محمد کوشانی
 از جمله^ه علمای بر جسته^ه اخیر در محوطه^ه کوچک بنام (دخمه^ه سنجری)
 مدفون است . سید نادر شاه از متولیان اخیر و سید شاه خان به
 رئیس فابریکات بجهیز و پرس که از شخصیت های ملو و بر جسته بوده نیز
 در دخمه^ه نتاره شانه جاگزین عرصه^ه شاک گردیده اند . همچنان میتوان
 از عطا محمد توپخو پسر سردار عبد الله خان نام برد .

خطبها و موسوعه ذنان

در مسجد جامع روضه^ه مبارکه کسانی به امامت و شطابت انتخاب
 میشدند که هم عالم و هم پر نیز گاریوند و در یکی از حجرات روضه^ه مطهر
 سکونت میکردند که از جمله میتوان از داملا میر کمال ، داملا میر عبد الوا
 سع ، داملا مستمد اسماعیل و داملا میر عبد الواحد را نام برد و هم
 هشت نفر موسوی دن تحت اداره^ه یکنفر موسوی دن باشی موسوی ظلف بودند که
 تاکنون هم بدان تعداد وجود دارند و ازان جمله ایشان حاجی -
 محمد افضل خان موسوی دن باشی روضه^ه مبارکه بوده که از عرصه^ه شصت
 سال با مینظر امر آذان محمدی (من) را به عهده داشته یاک شخصی
 پر نیز گارو عالم میباشد .

در بسان و چندال و فراش

از عهد امیر عبد الرحمن شان جهت مراتبیت، تنظیم و تنظیف
روضه مطهوره (۷) نفر در بان و یکنفر در بان باشی، (۱۰) نفر
چندال و یکنفر چندال باشی، (۲) نفر فراش و یکنفر فراش باشی
وظیفه دار بودند.

د خممه سنجیری و گل زار

بیرون احادله صحن روضه شریفه طرف جنوب غربی برج باعظمت
و گهواره‌انلى بیود (الزیر، گهواره‌انلى) (سنده برق) (سنده برق) (سنده برق)
(سلاطین) بیاد میشد. این برج با سبک شیلی قدیمه ساخته
شده و بانا شیوه‌ای خلیلی موغوب مزین بوده که در قسمت بالای
آن بعضی خطوط عربی و کوفی بمناسبه میر سید که از کاشی تهییه
شده بود، برج مذکور در تسطیع باغ روضه شریفه از بین رفته
و در زیر برج مذکور سلاطین و اولاده ذکور شان مدفون بودند و به
مقابل آن سمت شرقی دشمه دیگری وجود داشت که اولادان اس
سلاطین در آن مدفون بودند. (بحر الاسرار) برج مذکور را بنا م
(گنبد بکود) یاد میکند و احادله این برج بنام (گلزار) یاد میشد
در پاک گوشی آن گنبد مقبره خلیفه صاحب دار الامان واقع بوده و
میگویند قبر (گستنقر اسلطان) که در سال (۹۱۵ق) فوت کرده
نیز در زیر دشمه سنجیری وجود داشت.

تیمه مچ

از گوشش جنوب غربی صحن سابقه روضه شریفه را شیوه برآمد
که به پتعار را بخواست (حوض سرپت) میر سید و مدخل آنرا که به صحن
روضه اتصال داشت بنام تیمه بخواست (میکردند که دو طرف آن بارها قها
مزین و سقف آن با چوب و پریا تیجه پوش شده بود و در رواقهاي
آن بر تیجه از مردمان تارک الدنیا و مخدوبيین سکونت پذیر بودند

که از پخت (لنگر خانه شاه) اعاعشه میشدند و منبهمله مجذوبین مشهور
آن که سالیمای تعدادی را در آن رواقها سپری کرده بودند بنام (میرگن)
و شریف (مجذوب) یاد میشدند.

راه زیر زمین (تزر)

حینیکه تابوت مهارک حضرت شاه (لک) به گنبد زیرین جداداده شده
بودیک راه پخته کاری به شکل (تزر) از سمت غربی آن کشیده شده بود
که امروز در بین باغ در مدخل آن مسجد بهاری با محراب سنگ و خام
سرخ ساخته شده است که در عهد سلطان حسین میرزا یکصد و علمای
و مشایخ که در زمرة شان مولینا عبد الرحمن (جامی) نیز بودند
از آن راه داخل و تابوت شاه را مشاهده کردند.

مدرسه مشواجه شیراز

بذرگان شیطان غرب روشه مطهره در بین باخ مدرسه می وجودد داشت
که بنام مدربه^۱ خوابجه شیراز یاد میشد و در سمت شمالی دارسته به
موسوفه مقبره^۲ تدبیه دو بجود بود گرچه آن در سه و آن مقبره در تسبیح
باگ از بین رفته اند اما تا کنون زیارتی در آنجا وجود دارد که فیکو نیست
تر بست خوابجه عبدالله زربخش میباشد.

شہنامه و کتاب ابو مسلم

گرچه شاهنامه خوانی و خواندن کتاب ابو مسلم در شهر مزار شریف
و نواحی پلخ رواج داشت و تا نزدیم در بعضی خانه ها خوانده
میشد اما در گوشه^۳ شمال غربی صحن روشه^۴ مبارکه کافی (سقاوار)
موجود بود که مخصوص صنف خواندن آن دو کتاب در شبیهای زمستان بود
مردم علاقه مند از گوشه و کنار شهر هر شب بعد از ادائی نماز بختن
در آنجا ترد آمده شاهنامه فردوسی و کتاب ابو مسلم نراسانشی را
تادل شبیه از زبان چند تفریکه بخواندن آنها مهارت داشتند

استدعا میکردند حتی چند سال قبل یکنفر که بنام (میین) یاد میشد و پیشه "سقاوی" داشت چون شیوه هارا به شنیدن دو کتاب سحر میگردید قصه های جهانگیری ابو مسلم را (لوری) به حفظ داشت که روزانه هنگام آب پاشی با مشک مخصوص آب پاشی قصه های ابو مسلم را بصورت کامل بیان می نمود .

گل سرخ

از عهد باستان با نظر در پای آرامگاه حضرت شیر خدا از روز اول حمل میله های چهل روزه بنام میله" (گل سرخ) بر پامیگردید که "مجموع زایرین نسبت به دیگر اوقات سال درین فصل زیادتر میباشد مخصوصاً" در هنگام افتتاح این میله که با بر افراشتن علم مبارک بر گزار میگردد - تعداد زیارت کننده گان به حد ها هزار تقریباً رسید . علامه" افتتاح این میله در سنت پیشین با استاده کردن یک (طناب نشیمه) بوده و بعداً "این علم جای آنرا گرفته است . در سابق مراسم برافراشتن علم مبارک از جانب جنوب شرق صحن روضه" شریقه بر گزار میگردید اما اکنون در پیشگاه نظر کاه بطرف غرب برافراشته میشود .

نقاره خانه

در پهلوی جاده بهاء الدین (برج) بین مدرسه" کهنه مشهور به مدرسه" (دیوان بیگی) و مدرسه و قدمگاه شاه نقشبند برج پنج دهانه وجود داشت که بنام (نقاره خانه) یاد میشد و بر سر باستان هر روز - وقت طلوع و غروب آفتاب از بالای برج مذکور نقاره نواخته میشد .

لنگر خانه

حینیکه امیر عبدالرحمن خان به مزار شریف آمد و چندی اقامت گزید برای اینکه زایرین مخصوصاً " متولیان، مشایخ و علماء" بنام حجره نشین یاد میشدند ، فقراء، مساکین و معیوبینیکه بحضور شفایابی پیرامون این دارالشفاء" گرد می آمدند اغاشه شده باشند مطبخ بزرگی را بنام (لنگر خانه) اسامی گذاشت و مصارف آنرا میتواند زانه کرد .

این لنگرخانه که در تسمیت شمالغرب رو نمای ماهمه رئیس شده بود با یک پروگرام منظم به پشت و پزادامه میداد امور آن تحت نظر انتظامی فراز و نزد متکاران بنام می یافت و بعد این آن توسط رئیس رو نمای که در آن فرمیت بنام (امین) یاد نمیشد مرا تبعیت میگردید.

ظروف طعام خانه عبارت بود از دیگهای بزرگ پهونی که ژرفیت ۸ سیم پخت را داشتند هیکل دیگهای مسی با غوریهای مسی و غیره ۰۰۰ منظوری پخت آن در هر روز دو دیگ برخی (۶) سیره و دودیگ (دلده) به پیمانه مذکور بود که از این چاشت پخت نمیشد و پس اشنازه معین و جیره خور توزیع میگردید، پسون این عمل نمیریست در آن فرمیت بصورت منظمی به پیش میرفت در حوالی روضه مسکینی پیدا نمیشد که دست به گدازی بزند و مردم هم غله و دانه بنام لنگر سفی تقدیم میگردند.

پخت این لنگرخانه در روز ای مولود شریف، فوق العاده داشت یعنی علاوه بر پخت عادی به پختن حلوا و شیر برخی نیز اندام میشد و نکذا بروز عاشورا از این لنگرخانه شربت زیاد تهیه و بمردم عرضه میگردید.

شبیهای برات

در شبیهای برات (۱۵) شبیان معظم رسم پستان بود که ترتیباً به تعداد (۴۰۰) چراخ گلی با فتیله های آنها تهیه میگردید و برسر دیوارهای حجرات و رواقهای روضه مساجیره در حالیکه در بین شوکدام به اندازه یک شوره پر بو ریخته میشد روشن میگردید و تا صبح شنبه نان روشن می ماند و هر چند آن نیز از طرف شزانه داده میشد.

مسجید جدید روضه مبارکه

در دوره غلام رسول خان (پره ماچ) که شهر مزار شریف

منابع نقشه تعمیر، تغیریب و تسبیح و تعمیر خارکرده رسانده
پنجم اریان روزه^۱ شریف نیز افزودی بحمل آمد^۲ به عنوان مسجد «ماسد»
(کنبد ناتاه) با اثر از دیگر نمازگزاران تکایت نمیکرد بناه^۳ "بفاصله"
نزوید که غرب غرب عمارت رونه^۴ شریف و مسجد باشکو بعنوان بنایه شد
که با اعانه اهالی ولايت بلخ و مردم خیراندیش بمصرف تعمینی
مبلغ (۹) ملیون افغانی، تعمیر آن بپایان رسید.

این مسجد اگرچه ساخته پیشوای نثارگاه را تیق ساخته و باید
عمارت آن بطرف قبله جلو برده بیشتر مگر از نگاه ساختمان و زیبایی
نماص نمود یک مسجد بی تأثیر بعثاب من آیست.

دیوارهای این مسجد از طرف داخل تا پیزاره کاشی و بالاتراز آن
بصورت گچ بری مزین گردیده اماده دیوارهای پیرون آن تمام است^۵ بسا
کاشی نمای مزین است^۶ این مسجد دارای یک منبراز سنگ رفام سرخ
و یک دیواراب متر نمای کاری بوده و سقف آن بالای (۱۱۰) پایه^۷ کانکر
یتی و کاشی کاری استاده است^۸ مسجد مذکور کنطبایش (۴۰۰۰)
تقریباً نمازگزار را درین وقت دارد.

تجدید کنبد نای رونمه مبارکه

از پرج دلو ۱۳۴۲ الی بمن دلو ۱۳۴۴ به دوره^۹ ولايت عزیز
محمد (الکوزی) به اجازه مقامات عاليه خرد و کنبد بالائی رونمه^{۱۰}
مطهره که مشرف به خرا بین بود تغیریب و خرواره شافت و گل آن
پائین شده و دوباره بصورت سه تر با کادر و تالب کشی اعمارو بسا
کاشی فیروزه مزین گردید لذت اصنون رونمه شریف که خانمه بوده
و لدام کنانی و آبرونداشت بهداز کشیدن کنانی ها سنگ نرش و با
خشش سمعتی تسطیح گردیده و صرف آن بالغ بر مبلغ دو هزارون
و سه صد هزار افغانی شد که تمام این مصارف از اعانه اهالی ولايت
بلخ^{۱۱} چوزجان و سمنکان تنافو و ممکنان درین اوامر شفته کاری آن
تقریباً "دو باره دستور خورده است.

در زاویهٔ شمال غرب برج ساعتی اعماق گردیده که با کاشی رنگی‌من خود از نقاط در جالب نظر است و بتوجهه عزیز محمد الكوزی والسو وقت اعماق گردیده است . وضو خانه و حوض‌های آب

در چهار باغ روشه شریف ۳ باب و نیو خانه موجود است که آب آن از شبکه آبرسانی تمدید یافته علاوه بر " در چهار طرف پهار باغ روشه " شریف حوض‌های آب وجود دارد که آب آنها تهییش به قسم فوران خواری میباشد که بتوجهه سکونت وقت در سال ۱۳۶۹ اعماق شده است .

ساحهٔ روضهٔ شریف

در حوالی ۱۳۳۷ شمس تعمیر مسجد شریف و ساحهٔ اطراف چهار باغ روشه شریف اعمار و توسعه یافته است . ساحهٔ عمومی روشه شریف بشمول چهار باغ (۷۰) جریب زمین را اختوا مینماید . اطراف آن بادیوار کاره دار آهنی به ارتفاع ۱/۲۰ - متر محاط بوده و در هر سمت دو دو دروازه عمومی دارد که جمعاً (۸) دروازه میشود . ساحهٔ ساختمانی گنبد بزرگ (جرم مبارکه) و ساحهٔ گنبد دومن (خانقاہ) شریف که ساختمان تعمیر روشه مبارکه را تشکیل میدهد یک جریب زمین را اختوا مینماید و ساحهٔ اطرافی تعمیر روشه شریف که پخته کاری و سینکفرش میباشد در حدود هفت جریب زمین را اختوا نموده است . این قسمت روشه شریف از سطح عمومی ساحهٔ چهار باغ به اندازه ۱/۲۰ - متر پائیتر قرار دارد و بواسطهٔ دیوارهای کتاره دار آهنی محاط شده است .

موقعیت جغرافیایی شهر مزار شریف

شهر مزار شریف مرکز ولایت بلخ از جملهٔ شهرهای بزرگ افغانستان بشمار می‌رود . این شهر در شمال مملکت واقع بوده عرض البلد ۳۶ درجه و ۴۳ دقیقه و طول البلد ۶۸ درجه و ۷ دقیقه

ازان می گسدرد . قرار احصا نیمه بج دید این شهر بیشتر از (۴۸) کیلومتر مربع ساحه را اختوا میکند و در حدود یک ملیون نفر نفوس دارد . حوزه شهر مزار شریف از لحاظ موقعیت جغرافی فیاضی یک حوزه بیان بوده و تقریباً "از پهار طرف به دشتی های وسیع محاط است تنها بطرف غرب به ناصله (۴۰) کیلو متری آن یا سلسه کوه کوچک بنام البرز یاد میشود و بطرف جنوب آن سلسه کوه کوچک دیگر که بنا نام (۱۵) کیلو متری شهر مزار شریف واقع بوده وجود دارد در حالیکه باقی از دو سمت دیگر به دشتی های وسیع منتهی میشود . (۱)

وضع طبیعت شهر مزار شریف

در قسمت شمال شهر مزار شریف وساحت های مجاور آن داشته اند و منطقه نیمه صحرایی بین بدله حظه میرسد که ارتفاع آن ۳۰۰-۳۵۰ متر را دارا می باشد بعضی ازین نقاط (دشتی و صحرایی) از نظر موقعیت محلو و جغرافیا می یا بسیار سرد ، یا بسیار گرم و یا بسیار آب و علف بوده و برای زندگی انسان مساعد نمیباشد اما در دشتی های محدود داشت بنای شور تیپه ، کلدار ، خیر تان ، دولت آباد و شمال شهر مزار شریف محل بود و باش و محیط زیست اشریت مردم این ولايت را مساعد ساخته است . مردم بلخ اشرا "در زمینهای مسطح بین کوه های داشتها بسر میبرند زیرا در منطقه مرکزی ولايت بلخ هوای گرم را دارا بوده باران به اندازه کافی و خان برای زراعت مساعد است . لذا نواحی زراعتی بزرگی را فراهم نموده درینجا گندم بهاره و تیره ماش زرع شده و پرورش و نموی ماش زیاد را فراهم ساخته است . در حاشیه باختیری این دشت باران کم بوده و مردم آن بیشتر به گله چراحتی مشغول اند و مخصوصاً لات زمینی آنها بیشتر با (آبیاری از پیه) .

۱- ساختمان اراضی شهر مزار شریف شبیه ملا می را بخود گرفته است یعنی نشیپیں رو به شمال ()

انجام یافته در آنها سطح تولید نسبت به وسعت زمین کم بوده
بدین ترتیب محیت نیز تغیر است. بارندگی متوسط از پنج
الی ده ملی متر بیشتر نمی‌باشد برخلاف تغییر درجه حرارت در طی
شب و روز و همچنان در تابستان و زمستان زیاد بحال حظه می‌رسد.
حدود سطح حرارت بین ۱۸ و ۲۷ درجه سانتی کرید بمشاهده
رسیده و در قسمت‌های شمالی ولاستیخ منطقه نیمه صحرایی شماریه
کلدار، حیرتان و شلم بنابراین عوارض جوی احجار از هم شکسته و توده
سای خورد و بزرگ ریگی و به شکل (دون) (دون) یا تپه های ریگی
کاشت می‌گردید که از مواد ایشان تپه های اریگی مردم بلخ برازی ساخته‌ان
تصمیرات های انتفاده نمایند. نباتات علفی ساخته شمالي نوع
بته های آرته میز یا (Turkh) و ترخ (Turk) و انواع مختلف
بته های خوار دار، باروب بته و کاکشن های معمولی می‌باشد که بصورت
پرانگه تپه‌ریزی شده اند: این نوع نباتات بمقابل حرارت واقعیت آب مقاومت
داشته پنهانه دشت‌های سوزلی و ریگستان های ازخشکی کامل نجات
می‌بخشد. متدار آبیهای جاری مصب بلخاب و ادریای خلخال با پایان
تبغیر زیاد اکثرا در ریگستان های بدبند شده و یا فاصله کوتاهی
رادر امداد ریگستان های پیمایید، قسمت بقیه این ولاست
در خلاصیه کوستانی سطوح مرتفع و نشیعه های کوستانی
ساحه (ستپ) (Steppe) عرض وجود کرده است.
خوشبختانه طبیعت با این سرزمینها مساعدت زیاد نموده و با مجموع
دیت تسلسله جبال وجود صحراء‌های وسیع را درین نواحی از بین برده
است. این منطقه دارای آب و هوای برقی بوده اختلاف شبانی و روزی
از ۲۰ درجه متجاوز نمی‌شود اما در طول سال این تغییرات به
۴۰ درجه سانتی کرید بالا می‌رود.
بارندگی عموما در موسم زمستان بوقوع پیوسته و متدار از پنهانی
سالانه به ۲۵ و ۳۰ ملی متر می‌رسد، همچنان دارای علفزارها
و بته های پیست قائم بوده و در بعضی جاها نیزارهای وسیع را معرفی
مینماییم.

مزار شریف (بلخ) نظر به وصفیت اراضی صحرایی و دوی از بصر
تابع و زش باد و تا پیش آفتاب بوده اقلیم خشک و بردی را داراست که در
تابستان روز نیاز نیست و شبههای نیستند "سرد میشود" موسم بیهار و خزان
آن بسیار کوتاه است زمستان بارانی و تابستان دراز و خشک دارد.
در ولایات شمال افغانستان عموماً هوا پیش از تبدیل و گاشی
باشد که رگیده بعضاً نهایت سرد شده و باعث تلف شدن گزنهای
گاو و گوسفند، بز و غیره میشود اما در اوائل بهار دشت‌ها و صحراءهای
مزار شریف و ساحات همچویار آن تماماً سرمهز و لگهای سرخ نهیه
شای سبز بر تشنگ افزوده و موسم را برای تماشای چیان زیاد پر راحت
پوشش و فرحت افزای می‌سازد. درین موسم مردم از اطراف و اکناف
ملکت بانجای رفت و چهل روز را تمام‌آمد پوشش شهری میکنند که این
روز هارا بنام (موسم میله، گل سرخ) معنی نموده‌اند.

خصوصیات جیولوژیکی *Geological Column & Scale*

ساختمان اراضی مزار شریف و اطراف آن از نگاه جیولوژی یک -
ساختمان تازه و جوان بوده حرکات قشر زمین درین ناحیه در عیند -
سیم جیولوژیکی (Tertiary) باعث تشکیل سلسله جبال کوهستانی
مرکزی در ساحات جنوبی تگردیده است. بر جستگی های این
منطقه که در حصه جنوب غربی و جنوب شرقی مزار شریف به نظر
میرسد، در عیند دوم جیولوژیکی یا هزوژنیک (Mazzonitic) تحت
آب و سیع توار داشته که آنرا بنام اقیانوس (نیمیس) بیاد میکنند.
بسیار بجز یان این دو نوع جیولوژیکی سلسله کوه های مرکزی تسمیه جنوبی
مزار شریف مخصوصیت تدریجی ارتفاع گرفته است.
عامل اصلی ارتفاع گرفتن این پرجستگی ها بصورت انفرادی و یا پشكل
پلاکهای بزرگ عرض وجود میکند که مثال آنرا بصورت واضح در قسمت های
جنوب دتریق مزار شریف، ملاعنه کرد و میتوانیم امداد رقابت شمال
۲۰

شرقی و شمال غربی مزار شریف موبایل یت ترسیمات عهد سینوزوئیک
 () دوره کوارترنی نیز نوع سنگچل دنار ریگ ۶لوشه
 لوم (گل) تراورتین و نمک طعام و بعود دارد و در دامنه کوه شای
 مارمل، شادیان و خلم ترسیمات دوره (نیو جن) که عبارت از سنگچل
 دنار کانگلوپیرات ها، سنگهای ریگ، سلتستون ها، (ارزیل)
 مارلهای نمک دلعام، گل و غیره دستیاب میشود، همچنان در ارتفاعات
 (۱۵۰۰) الی (۲۰۰۰) متری کوه های (مارمل، شادیان و خلم) -
 ترسیمات دوره (پالیو جن) و (ترشی) آهک سنگها، مارلهای
 سلتستونها و غیره را میتوان سرانگ نمرد.
 باید یاد آور شویم که بزرگترین شکستگی های عمدی (تکتونیکی)
 در ارتفاعات البرز و مارمل از سمت شرق په غرب امتداد دارد که
 دپده شده است.

وضع جیسو صور فسولو جیپیکی

علوم مشبته که محتاج به تعریف و تحقیق است به لا برآتوارهای مجهر
 احتیاج دارد که ازان استفاده بینایند اراده رعلم بعثرا فيه و علسموم
 معادنه آن یعنی عیولوجن، چیزو مارفوکلیجی و اقلیم شناسی طبیعت
 دقیقترین و مجهرز ترین لا برآتواریست که در تحقیقات و مطالعات
 طبیعی ازان استفاده بعمل می آید. در ساختمان اراضی
 مزار شریف و نتاط همچوار آن چند موضوع را مورد مطالعه قرار داده
 میتوانیم :

- ۱- ریلف دیلو ویالی دامنه کوه دنار آ- ساخت ریگ و شرمنگی -
- توازن با نباتات کم دواز، ۳- دوره های هلو سین مثال آن (تنگی
 خلم و چشمیه شفا)، ۴- ریلف کوه دنار، ۵- زمینهای پست
 (ستپ) توازن با نباتات علفی کم دواز و منطقه نیمه صحرا توازن بسا
 (ترن) و (فدریگراس) و نباتات سورینند.
- ساختمان اول (ریلف دیلو ویالی) دامنه کوه دنار از اثر سیل نا درست

قسمت دنای جنوب شرقی و چنوب غربی دامنه های مارمل، شولکر،^۶
شادیان و خلم اغلبی "بوجود آمده درینجا جریانات کلی مزیت داردند
که مشکل انداز گل لوش مانند لوشکه در آن کنده سنگها و دامنه های
جداگانه احجار اصلی وجود دارند.

اشر او قات جریانات سیل شاکریز مای (پشته و برجستگی) عرضی
راتشکل میدند که مر پوط به جانای تو قف سیل و سیلبر گرد آنها
میباشد و همچنان از اثر تغییر محل احجار کوئی است که به اثر قوه
جاذب به روی نشیپی ها سرازیر شده بعد از لغزش تخریب بعدی —
به شکل مواد پاشان پزرگ دانه در دامنه کوه ها تجمع مینمایند.
در حصص بلندی کوه دنای مارمل، شولکر، البرز و خلم شاکرهای
توف دار و نیمه توف اندکی دارد.

ساختهای دومن که ساحت همالی مزار شریف را واتعو میسازد
توام با خاکهای ریگی که بروز آن جمله محاذی قرار دارد میباشد.
چراکه دنای آن ناهموار و اراضی غیرقابل زراعت بوده اشکال تپه دنای
ریگی (دیون، بزمان و موجو) درینجا به نظر میخورند.
ساختهای سویی، شنی، پشمی، شفا و تنگی خل من از اثر آثار هما
وقایی زیر آبو دوره (تلوسین) بوده که توسط تخریب عمیق
آبهای جاری بوجود آمده است.

ساختهای چارمین — که ساحت همار شهربار مزار شریف و اطراف
آن میباشد دارای علوفه دنای کم دوام و دوامدار، گیاهای کم دوام
همراه با (آرتیزیا) و بتنه دنای که در خاکهای بد و نیکه میرودند
ساحت زراعتی همراه با جریان آب میباشد که دارای بید، پهناز،
سفیدار، بتنه دنای طبیعی و در ساحت های بزرگ دنای (در قسمت جنوب)
بتنه دنای خوردار پیچه کوتونی، استرگزو دلانه اشرا "بلحظه رسیده
پسیت، بعضی خاکهای منطقه شهر مزار شریف و اطراف آن کم
خاصیت بوده و تأعدتا" مراحل اندکی شود را پیشی نکرده اند.
برای بهتر ساختن این خاکها ضرور است تا بصورت اضافی رطوبت برداشته باشند.

زیاد کرده یعنی (آبیاری مصنوعی) کود دهارا علاوه نموده و پوشش سلسلی
نبات، را بوجود آورده و این مسئله سبب میشود تا طبقه دوموس به سه
صورت فوری، ازدیاد یابد.

آشنایی معلم دنسی

- ۱- آب چشمکه شفاهه چشیده نمی بوده برای آشامیدن مساعد نیست
اما برای بسما امراض جلدی مفید است.
- ۲- چشمکه تکیج دارای آبتلخی، ترش میباشد، برای امراض جلدی
خیلی مفید بوده مو ترمیش در بین شانه راه بزارانی حیرتان است.

تاریخ اکتشاف امیر قزبی شهرباز شرافت

آواره، تلهیور مقبره، خلیفه، پنهان‌ارام حنین‌تلعلی (ک) در سراسر جهان اسلام خاصتاً در افغانستان پنهان گردید و مردم از اطراف و اکتفا بیزای زیارت به این شهر روی آوردند و عدهٔ کثیری از زائرین نسبت ارادت خاص به خلیفه، پنهان‌ارام درینجا مسکن گزین شدند.

مرکز کوچکی را بادیوار دای گلو تشکیل می‌داد که در آنوقت ۲۰۰ تا ۴۰۰ خانه و بیوی داشت و تکلیل شهر فرد مذہبی ای بود که تمام غریریات شهر را برآورده می‌ساخت و اختیار محل تاجدودی در دست او بود، در آن زمان تنها مذہبی بودن شهر مطرح بود.

باید یاد آور شد، در سال ۱۸۳۱ وقتی پرنیش ائتمیس از افغانستان می‌کند شست مزار شریف را نیز بازدید نمود؛ در آن زمان شهر کوچکی بوده وی گوید که شهر مذکور حاوی تتریباً ۵۰۰ خانه و بود مگر در سال ۱۸۶۶م شهر موصوف مرکز و مقر ولایت قصیراً گرفت و پس از آن روز برو به تدریج وسعت یافت و بزرگترین شهر حوزه قرار گرفت. در سال ۱۸۷۸م یاک‌جنزال روس از آن بجهت نفوذتین شهر سمت شمالی افغانستان تذکر می‌شد وی حدیثی می‌زد که شهر مذکور سی هزار سنته دارد و در سال ۱۸۸۶م در حدود ۳ هزار خانواده که نزد یاک به ۲۰ هزار نفر می‌شدند وجود داشت.

در سال ۱۹۴۸ طبق احصایه افغانستان ۴۰ هزار نفر در سال ۱۹۵۰ به ۷۵ هزار تن بالغ گردید که تهمت بزرگ سکته شهر را تشکیل می‌داد و در میلهٔ نوروز همه ساله هزاران نفر زائرین و زوار دست مددان از تناظر دور دست نزد یاک بشارطه شرفیابی و زیارت در شهر مزار شریف بجمع می‌شوند، بنابران همهٔ گل شریعه هم رنگ تاریخی وشم زیائی بیهار و دم نشانه اخلاقی و ارادت مسلمانان کشورها را داشته که از آن تاریخ تا امروز با برافراشتن چند همهٔ مزار روزانه شریف و بسته شنیدکنو و -

جلال برگزار میگردد . تا حدود (۴۵) سال قبل برگذاری این
میله شکل بخاطر علیحده بیان داشت . قسمت شمال روژه " شهر یصف
که بنام چار راه یاد میشود در آن مدتی ۴ روز مردم از تقاضا دور و
نزدیکی آمدند و نقوص شهر را رسه چند می ساختند . تا پل تذکر
آمدت که شهر مزار شریف قبل ازینکه به شکل امروزی در آیدیدون نظم
و لبان شهری اکتشاف نموده بود ، بدرو و اطراف مرقد حضرت طیل
خانه خانه که دارای کتوچه های تنگ و تاریک بود اعماق شده بود
و عموماً این خانه ها به شکل گنبدی ویک ساخه کوچک را اختسوا
میگرد ، مثل آنرا از کوچه های پشدان (تحت تاق ، ایشانی ،
گله بجهاز شانه و غیره) نامیده میتوانیم . در سمت جنوبی روژه
مارکه بازارها اکتشاف کرده بود که یک قسمت آن بنام تیم یاد میگردید
و هر یک ازین تیمهای دارای رسته های جداگانه بود و در تاریک از -
رسته ها اهل کسبه بخصوص سکونت داشتند چنانچه رسته بتسای
بزاری ، کلاه دوزی ، چپن دوزی ، آشنگری ، سرگری ، زرگری و مسواد
خواه باب از هم مشخص بودند و بصورت عموم این رسته ها به دو تیم
قسمت میشدند که یکی آن تنها ابرای بزاری ها ، چهین دوزنها کلاه
دوزنها و تیم دیگر زرگر ها ، آهنگر ها ، سرگر ها و غیره اختصاص داشت
یافته بود و در انجام این تیمهای تیم دیگری با اسم مندوی وجود داشت
که تقریباً " سقف این تیمهای تیم دیگری باشند " آهن چادر و یامن بوسیله شده
بود اما در نتیجه تطبیق پلانهای عصری شهر مزار شریف به حالت
ادلی خود باقی نمانده و یا سلطنت تحولات در تمام قسمت های
شهر چه در قسمت جاده ها ، خانه ها ، مغازه ها ، پارک های
مارکیتها و چه در قسمت سایر تاء سیمات آن بوجود آمد .

شهر مزار شریف بحدود سال ۱۳۳۵ هـ . ش بصورت یکی
از مرکز مهم تجارتی شمال افغانستان درآمد .
از ویژه گیهای این مرکز معاملات پنبد ، گندم ، پوست شره قل ،
روزنه و کشمش بود .

در آن زمان پنهانی از مانند تماشای بازار و ساخت قلعه‌ای مسکونی وجود نداشت.
ساخته شده از آن‌گرین اقداماتی توسعه شهری در سال ۱۳۴۸ به وقوع
پیوسته‌است. از آن پی‌بعد بیتوان اینجا داشت: ملک‌قان بعضاً از بنای‌های دولتی
واحداتی برخی از کارخانه نارانام برد. در سال ۱۹۵۸ یک کارخانه
(پنهانه‌دانه پانی) درین شهر وجود داشت. و بعداً در سال ۱۹۷۳

پسند فابریکه دیگری از نمیل پنهانه پانی و فابریکه نیاجی دو کارخانه
کشمش پانی، یا نازابریکه روفن کشی و در کنار این دو کارخانه همان
کارخانه نفت و گاز نیز آغاز شده و اغلب فابریکه‌ای مذکور کارگاه
ها در بخش صنعتی پنهانی شهر در حاشیه کشتی‌بادان مرتعی
داشتند و درین محل دسته‌بینی بارانداران و انبارهای کالا دیده می‌شدند.
در نزد یکی دسته‌بین محل در سنتزبی (سدادی) فابریکه
کود پرور، از سال ۱۹۷۴ شروع بکار نمود. فابریکه دنده‌کره اولیه من
فابریکه سازنده کود در افغانستان بود.

بدنبالی پروژه ایکه در سال ۱۹۵۶ این ریشه شد بعده اول عملیات
آن در سال ۱۹۵۷ آغاز شد. در شمال شهر راهی احداث رخیابان
تای چدید کشیده شده از میان مانند تماشای بازار آن بطور کامل نوسازی شده
صحن و ادوار فخر شهر و ساخته از میان مانند تماشای بازار آن بطور کامل نوسازی شده
مانند تماشای تازه ساز شده بدلی مسکونی از حدوده ترین اقداماتی
شهر سازی بود اما در حالیکه کارخانه‌های مذکوه‌های مسکونی بخشش
شمالی و غربی شهر نبنتا "سر یغتر پیش مهرفت پروژه تغیرات" و
نو سازی شهر کهنه متوقف شد از طرف عمدی تو قفس پروژه بیتوان این تلاف
پر سر زدینه‌ای شهری، انتقال‌های این‌باری و گسر بودجه شهر داری
رانام برد. در سال ۱۹۷۳ از پی‌بعد تقریباً ۱۰۰ هکتار

خانه فقط ۱۲ فیصد آن را بقیه پروژه نمی‌سازی سال ۱۹۵۶ ساخته
شده بود. دسته‌بینی بین سالهای ۱۹۵۷-۱۹۷۳ ۱۳۷۳ میلادی نسخه
در حدود ۰.۵ منزل ایجاد شده بود در صورتیکه در طرح مرکز ساخته
۰.۴۵ نخانه در سال پیش‌بینی شده بود. بدین ترتیب با می‌بینیم

تفاپهای در یافت خانه و یا زمین برای ساختمان زیاد بوده باشد .
متضایان زیاد شده طبق اسناد شهرداری بیشتر از $\frac{1}{3}$ میلیون
قدیمی شهر و تاخددوی هم از کابل و پروان و مرکز دیگر هستند .
قندوزار و هوات بودند در شهر مزار شریف شهرداری تحد آرد هر دو .
ملن شهری را در سال ۱۹۷۳ در حدود ۳۳ هزار نفر اعلام میکرد
که به این تعداد جمعیت کارگران فصلی ساختمانی . دانش آموزن
و غیره را نیز باید اضافه کرد که در مجموع هیتوان از جمیع قدر یک
به ۷ هزار نفر را نام برد . مزار شریف در پر توسر مایه گذاری نهایی
دولتی از جمله شهرهای مهم افغانستان بشمار میورد و قلعه درین
اوخر رول عده را داراست که ساختار زیربنای قابل قبول دارد .
۴ حلقه چاه عمیق و ۱۶ کیلو متر لوله کش آب آشادین شهر را .
بین سالهای ۱۹۷۹ و ۱۹۸۴ تا میان میکرد . لازم به تذکر است
که بنانه ها آب لوله کش نداشتند بلکه منبع ها و حوض ها آب منازل
را تا میان صنعتی و موئسسات اداری بود و بود داشت : نابر یکمه
تجارتی و صنعتی و موئسسات ایجاد مرکز گازی در دهه دادی تمام روز فعال بود .
برق شهر بعد از ایجاد مرکز گازی در دهه دادی تمام روز فعال بود .
تریب ۱٪ از منازل در سال ۱۹۷۳ مشترک برق بودند .
در پهار چوب پروژه نهایی عمران شهری دولت بیشتر خیابانهای
شهر اسفلت شد ، شفاخانه عورتی شهر که لازم به پیهزیست مردم .
بود بیش از ۷۰ هکتار و ۷ داکتر داشت . در کنار آن در مائنه شای
ویژه ای که مربوط به بعضی از موئسسات بزرگ دولتی بود پناخخواه
اداره میدارد . باید گفت که این آموزش و پرورش درین شهر بصورت
گسترده ای توسعه یافته بود که دارای دو مرکز تربیه معلم و موئسه
(تفت و گاز از سال ۱۹۷۳) ۵ مدرسه متعدد برای پسوان و دختران
و غیره موئسسات تعلیم و صنعتی دیگر درین شهر وجود داشت .
بانزار داویل ویر جم و جوش شهر که بتازگی در آنوقت ساخته شده
و رکز معاشر و داد و ستد نهایی پر رونق بشرط معرفت .

این بازار در سال ۱۹۷۳ دارای ۲۳۵۰ دوکان و ۲۳ سرا یبود .
نقشهٔ تقلیل معا ملات وداد و ستد هادر بخش تازه سازی طرف شمال شهر
وجود داشت . در اطراف میدان مصفا و وسیع جلو مسجد که بطور دل -
پذیر و چشمگیر بنا شده واز اثار معلم معماری مرکز شهر است .
اپارتمانها ی سه طبقه بی انجازیت خانه ها که در اطراف روشه شهر یاف
به چشم میخورد در پشت آنها دو مین خیابان پرده و کان شهر مشاهده
میشود . در این میدان یکتفا داد از مغازه های لکس باتزئینات تشنگ
و اجناس اروپائی برای طبقات مرقه . متوسط و سلیقه های غربی جلب
نظر میکرد . در بخش شمالی میدان پارچه . در شمال شرقی قالیب
وقالین چه (بیشتر برای سیاحان) در جنوب لوام منزل را رادیتا ساعت
۰۰۰ عرضه میشد . در بخش غربی هیدان هوتل ها و رستورانها قرار
داشتند . اهالی کم در آمد اوروپائی هیخواسته مایحتاج خود را قبل
از هرجای دیگر در شمال میدان جستجو کنند . پارچه های نخدی
(الجه) و چپن های اهاده برای فلوش در ۱۳ باد و کان عرضه -
میشد که صاحبانش اغلب تجار بزرگ بودند . الچه خوب و از نوع مرغوب
در راکث ۸۰ کارگاه باقتصدگی مزار شریف بافت میشد . بیشتر کارگاه های
مذکور در سه تیمه در غرب شهر مرکز شده بودند که بزرگترین آن -
دارای یکصد دستگاه بافتده گی بود . در کنار کارخانه های شهری -
کارگاه های بافتده گی خانه کی دیگری اهم در بخش جنوب شرقی حومه
شهر قرار داشت و فعلاً رین او اخو شهر مزار شریف بازرنظر گرفته سن
پلان شهری منظم انکشاف یافته و در پلان شهری چنان طرحی را بکار
برده اند که نقش مذهبی شهر نگاه داشته شده است و قمین لحاظ
رویه مبارکه در مرکز شهر قرار گرفته و به چهار سمت آن جاده های
واسیع تمدید یافته است که مجموعاً دوازده سرک از مرکز به اطراف
شهر کشیده شده است و در قسمت وسط سرکها عمومی سرکها ی فرعی
تمدید یافته که سرکها ی عمومی را با هم وصل میکنند که با این اساس شهر
دارای ۱۴ چهار راهی عمده و چندین چار راهی فرعی یا کوچک میباشد .
اطراف روشه مبارک توسط پارکها ی زیبا احاطه شده است .

باشنده گان شهر مزار شریف در سال ۱۹۹۱ (۳۵۰۰۰۰) نفرود ر-
 سال ۱۹۹۲ بیشتر از (۵۰) هزار نفر را احتوا نماید و همچنان بیشتر
 از (۱۵) هزار نفر از مردم هاجر تاجکستان در شهر مزار شریف و ساحه
 همچو این جایجا شده که در شمار مجموع نفوس شهر نمی ایند .
 فعلا در سال حاری ۱۳۷۲ میتوان بیشتر از یک میلیون نفر نفوس را د ر-
 شهر مزار شریف تخمین نمود .

اکشاف امروزی شهر مزار شریف

درین اواخر شهر مزار شریف در اثر تاسیس پژوهه علمی صنعتی -
 اکشاف قابل ملاحظه نموده است . بطور یکه به یک شهر صنعتی
 نیز شباهت دارد که در آن هر گون وسایل بمنظور تسهیلات حیات -
 شهری از قبیل وسایل مخابراتی . موصلاتی . بانکی و غیره مؤسسات
 علمی و کلتوري که از جمله نیازوریات یک شهر عصری خلصتا یک شهر
 صنعتی و تجارتی میباشد بمشاهده میرسد . در شهر مزار شریف
 دستگاه های کوچک صنعتی مانند شرکت صناعتی با خر که تولیدات -
 ان روغن نباتی است و همچنان صابون و نیز دستگاه های نیسانجی بلخ
 که در سال ۱۳۴۹ ه . ش بفعالیت آغاز نموده است .

ظرفیت تولیدی این تقریبا (۲۰) میلیون متر مکعب در سال است و -
 فابریکات نان پزی سیلو که در ۲۴ ساعت ظرفیت پخت (۲۰) تن نان
 باب را دارا میباشد . علاوه تا دستگاه کوچک صنایع دستی نیز شهر
 مزار شریف رونق خلصی یافته است . فابر یکه بزرگ بنام کود و برق
 که در حوزه زود بلخ و ساحه پل امام بکری بجانب جنوب غرب مزار -
 شریف اعمار شده است که به تولید برق و کود من پردازه . این فابریکه
 از نظر ساختمان از جمله بزرگترین فابر یکه ها بشمار میروند .
 مواد خام و کاز از از منابع خواجه گوگرد و تیم تاق شبرغان تهییه
 میگردد . درین فابریکه در حدود (۳۶) هزار کیلووات برق تولید

میگردد که علاوه بر سرفه خابر یکه برای تنویر شهر مزار شریف و شهر بلخ
نیز استفاده بعمل می‌اید . با وجود آن این فابریکه باعث گردیده -
است تا یتعداد اکثری از مردم کارگر . متخصص و مأمورین از نواحی -
اطراف شهر در شهر مزار شریف درد ایند . مرکز ریاست تخصصات نفت
و گاز نیز در شهر مزار شریف استقرار یافته است و به همین لحاظ یک
تعداد کثیر تعمیرات مجلزو مجاهز که بر زیبایی شهر می‌افزایند را -
شهر مزار شریف اعمار شده است . نقش تجارتی این شهر که قبل از نوش
صنعتی آن حائز اهمیت بوده بعد از توسعه صنعتی بد رجه دوم قرار
گرفت . بهمین لحاظ یکتعداد تغیر نفوذ تجارت پیشه به شهر مزار شریف
امده به تجارت میوه . قالین . پنبه . کشمکش . شیرین بوبه . پوست .

روده و غیره اشتغال بزرگ ندو به این ترتیب در نفوذ شهر مزار شریف
افزايش بعمل آمد . بندر تاشکدر . حیرتان و کلفت که در ساحل
ذریای امو قرار دارند مرکز مهم صادرات و واردات ائمه تجارتی -
بشمار میرونده چون ازین بندر پیداوار کشورما بخارج صادر میگردد از
قبيل تولیدات حیوانی قره قل . پشم . روده . پوست و پیداوار نباتی
(میوه، تازه و خشک) (نباتات صبو) و تولیدات صنعتی (سمت
کود کیمیاوی، قالین، گلیم . پوستین . چپن های ابریشم وغیره) ت-

تشکیل میدهد و اموالیکه از خارج وارد میشوند عبارتند از ماشین الـ
موتور . تراکتور . واتر پمپ . بایسکل . سامان برق . تکه باب . چای .
بوره . گندم . البسه وغیره یک نو واردات مارا تشکیل میدهد . که
ازین لحاظ ارزش فسالی تهای تجارتی و اقتصادی شهر مزار شریف در
خور اهمیت وقابل توجه است . روی ملحوظات فوق فعلاً شهر مزار
شریف از جمله شعرهای بزرگ افغانستان بشمار میگردد از اینکه شاید
واسیع . عمارت مدرن . هونلهای . پارکهای وغیره نمایندگی از اینکه شاید
این شهر میگردد . از دیاد نفوذ در سالهای اخیر بنابر مهاجرت
مردم از اطراف در حدود یک فیصد ی زیاد افزایش یافته و این امر
موجب گسترش ساحه امداد این دو قسمت دهای شمال شرقی . جنوب و
جنوب شرقی و جنوب خاوری و شمال غربی شهر گردیده به حجم وسایط

ماشینی عراده جات و وسائل ارتباطی افزوده است. فعالیت‌ها ی—
 داخلی شهر بفرنج تر تگدیده بالا رفتن کراید و قیم زمین از همین
 علت بوده و درین اوایل مسئولین مربوط شهرداری در حده تدارک
 برق . اب . تیلفون و نظافت شهر کم وسیع اقدام ورزیده و بالآخره تلاش
 دارند تا شهر مزار شریف را بسعت زیاد و یک محا، دلپذیر و مو^۱
 شری برای کار و زندگی مردم گرداند . بتاریخ ۲۵ آبان ۱۳۷۶ به سمت
 شرق شهر (شهر جدید مزار شریف) افتتاح و بتاریخ ۱۱ سپتامبر ۱۳۷۷ —
 خط اندازی ساحات مذکور اغاز گردید که دارای ۱۲ عازار نموده زمین
 می‌باشد توزیع آن تا فعلای برای مردم بس سرپناه ادامه دارد . بدون
 شک در طول تاریخ خواسان زمین به همراه اقدام نیا، دست زده —
 نشده در اینده نزدیک با برداشتی کلی میتوان این سه روز اشاره
 پر تحرک و باد امنه امکانات وسیع پیشین نمود . ۵ میزان یکمداد —
 تاجران و سرمایه داران مستقر در شهر مزار شریف نیز از هر رف —
 شخصی خوبی در حده خوبی مختار رسانیدن . شهر فعالیت خوبی نموده
 اند . مثلاً سرک تیر ریزی بددید گذر سوتا تراز ارب طول (۲) کیلومتر .
 پخته کاری سرک فرعی جوار مارکیت حاجو صفر عالی و مارتیت کفایت .
 اعیان فروشگاه های منزل تحتانی مارکیت حاجی صفرعلی . واحد فلز .
 منار مولانا جلال الدین بلخی واقع دروازه بلخ . بر علاوه میتوان از —
 ترمیم و اعمار شفاخانه ها . پلها . اپارتمانها . مجلل . هتلها . مسا
 جد . موءسسات دولتی . تعلیمی و تجاری یاد اوری نمود .

نواحی هفتگانه و حوزه های شبه سرداری شمر مزار شریف .
 شهر مزار شریف مرکز ولایت بلخ در داخل، منطقه شاروالی به هفت
 ناحیه تقسیم شده که هر کدام آن در حوزه خود دارای جاده ها .
 مساجد . خانه ها . هتلها . پارکها . کافی ۱۵ . کاروانسرای ها .
 مارکیتها . سینما ها . تیاتر . پل ها . عمارا تادولتو . و خصوصی .
 با غذا ی عمومی و غیره میباشند .

نواحی مذکور بقرار ذیل میباشدند :
ناحیه اول - شامل :

۱ - گذر گله جهاز خانه و عربها ۲ - گذر محمد بیگ سرهنگ و نایب
ها ی خلم ۳ - گذر کلکین و نایب‌های خیرخواه ۴ - گذر خیرخواه ۰
۵ - گذر لک خانه ۶ - گذر چتگری ۷ - گذر چتگری سوم و چارم ۰
۸ - گذر قبادیان ۹ - گذر پسته مزار ۱۰ - گذر تنورک ۱۱ - گذر
ملا جمعه خان ۱۲ - گذر فامیل‌های قوایکار ۰ در مربوطات حوزه ۱۰
شهرداری بتعداد ۱۲ گذر ۲۲ محراب مسجد ۰ ۴۴ دوکان ۲ حمام ۰
یک ستديوم ورزشی ۲ فابریکه اقتصادی ۴ چار راهی ۰۰۰ اشکت تجاری
۵ اماکن مقدسه و ۱۴۵۲ منزل رهایشی موقعیت دارند.
ناحیه دوم - شامل :

۱ - گذر بابه قمبر ۲ - گذر دروازه بلخ ۳ گذر قرغان ۴ گذر ریختان ۵ -
گذر تحت تاق ۶ گذر پروزه پارسا ۰ پروزه نوشاد ۰ پروزه نویمار ۰
۷ - کارتہ باخترا ۸ - کارتہ مامورین ۹ - کارتہ بخدی ۱۰ کارتہ شفا
خانه ۱۱ - کارتہ چار راهی حاجی ایوب ۱۲ - گذر یخن کنده (کارتہ
جمفری) ۰ مربوطات ساحه ۱۲ گذر -
(۳۶۹ ۰) دریند حولی ۰ فصلسه پروزه جدید
تحت تو زیع و اعمابوده) پروزه نوزخدا ۰ کارتہ سخن و پروزه (لسن)
۳۷ محراب مسجد ۵ باب مكتب ۷ اپارتمان سه منزله و چار منزله ۰ یک
مارکیت و غیره میباشد.
ناحیه سوم شامل :

۱ - گذر سیاه گرد ۲ - اوته قل ۳ - میرزا قاسم ۴ - باع میرزا قاسم ۵ -
اتفاق ۶ - خواجه خیران ۷ - حضرت بلال ۸ - عقب تھصات نفت و گاز
۹ - فامیلی های یکندک کوھی ۱۰ - گذر سید اباد ۱۱ - گذر سه دوکان
۱۲ - گذر کارتہ باختن نمبر ۱ - ۰۳ - ۰۳ - ۱۳ - گذر کارتہ بخدی ۰۱
۰۳ - ۱۴ - کارتہ نویمار نمبر ۱ - ۰۳ - ۰۳ - ۱۵ - گذر سلطان غیاث الدین

ساعهٔ مربوط ناحیهٔ سوم دارای ۵۵ اپارتمان ۳۶ سراي ۲ حسام
۴۸ خجازي ۳۴ باب دوکان ۳۰ باب درملتون ۴۳ باب هوتل
۲۶ باب قصابي ۱۳۰ باب بقالی ۱۹ دستگاه اهنگري ۱۲ کارخانهٔ
شیرینو پزوي ۲۴ محراب مسجد ۸ باب تکيهٔ خانه میاشد همچنان درین
ناحیهٔ چارم شام - ۱ - گذر دروازهٔ بلخ ۲ - گذر قلندر شاه ۳ گذر
تومن ۴ - گذر پادهٔ خانه ۵ گذر خواجه آشنو جوش ۶ گذر چفدهٔ گر -
۷ - گذر علمهٔ غظ زیها ۸ - گذر سورتاکزار ۹ - گذر رابه قمبر ۱۰ - گذر
گلهٔ درك ۰ در مربوطات ناحیهٔ چارم به تعداد ۱۴۱ باب دوکان ۲۳ -
محراب مسجد ۷ باب مكتب ۶ موسمهٔ دولتي ۰ نمایندگی شرکت
تجارتی ۲۴ باب سراي ۱۰ گذر ۸ باب اپارتمان ۲ مارکيت ۱۴۸۱ -
دریند حويلى و غيره موجود میباشد .

ناحیهٔ پنج سه شامل گذر رهای ۱ - خاله گل ۲ - دربار ۳ ايشاني
۴ - گذر هده پمن ۵ - عزيز اباد سفلی ۶ عزيز اباد عليا ۷ - گلهٔ پنار
۸ - استالفي ها ۹ - مسجد کرنيل ۱۰ - دروازهٔ شاديان ۱۱ -
تخت شنك ۱۲ - نهر توب ۱۳ - یولمرب پفمانی ۱۴ - یولمرب ازگيه
۱۵ - یولمرب پشت نهر - در مربوطات ناحیهٔ پنجم بتعداد -
۲۵ باب دوکان ۱ حمام ۷ باب مكتب ۱۸ موسمهٔ دولتي ۰ محراب
مسجد ۲ تکيهٔ خانه ۲ فابر يكهٔ توليد ۱۵۰ دریند جونلى ۵ درملتو
۱۰ باب قصابي ۲۰ باب فروشگاه ۸ باب نانواني ۲۵ کارخانهٔ شيرين
پزوي ۷ باب اپارتمان ۱۵ باب سماوار ۵ باب هوتل ۲ مارکيت و ۲ باب
سراي - ناحیهٔ ششم : شامل گذر رهای ۱ - حيات ۲ -
ميرزا سرفراز ۳ - قهابها ۴ مسجد اول مارمل ۵ مسجد دوم مارمل ۶ -
خانقاه شیخ ۷ پنجشیر ۸ ادينه مسجد پنجشیر ۹ اغاي خرماني ۱۰ -
نواباد اهاي خرماني ۱۱ پروزهٔ اريانا ۱۲ مير ولی ۱۳ خواجه قبتال ۱۴
۱۲۵ فاميلى ۱۵ پروزهٔ (اي) ۱۶ پروزهٔ (ايچ) ۱۷ گذر على چهيان
۱۸ - اسلام اباد على چهيان - درساحتات ناحیهٔ ششم به تعداد

۱۸۹ باب ۳ باب تکیه خانه ۲۲ محراب مسجد ۴ باب مکتب متوسطه
 ۴۷۸۱ دربند حولی ۲ مو سسه عالی تحصیلی پو هنقون بلخ و -
 تخفیم نفت و آز ۸ مو سسه دولتی ۲ نماینده گی شرکت تجارتی ۱۵ باب
 سرای و ۱۸ بدر موجود است

ناحیه هفتم شامل - ۱ کارتہ صلح اول ۲ کارتہ صلح دوم
 ۳ کارتہ صلح نمبر سوم ۰۴ کارتہ صلح نمبر چهارم ۵ کارتہ خواسان
 نمبر اول شامل دو گذر ۶ خواسان نمبر دوم ۷ خواسان نمبر سوم
 شامل دو گذر ۸ خواسان نمبر چارم ۹ کارتہ فامیلی های شاروالی
 در مریوطات ناحیه هفتم به تعداد ۳ محراب مسجد ۰ باب سرای
 ۱ باب حمام ۶۵۰۰ دریند حولی ۱۲۰۰ باب دوکان ۱۰ باب در -
 ملتون ۱۲۰ سرک ۶ باب مکتب ۱۲ گذر ۲ باب تکیه خانه وغیره وجود
 دارد ۰ همین دوین او آخر نظر به وسعت و انکشاف شهر مزار شریف
 به تعداد ۳ ریاست ناحیه دیگر شهرداری تحت نظر گرفته خواهد شد ۰

به اسان ماستر پلان شهر مزار شریف دارای ۲۳ پروژه میباشد که از
 سالها ۱۱۳۶۲ الی ۱۳۷۲ مورد تطبیق قرار گرفته است و ما اینک
 مختصرابه سرچ هریک می پردازیم :

- ۱-پروژه (ا) دارای ۳۲ نمره رهایشی و دارای مساحت مجموعی ۲۵ هکتار زمین میباشد .
- ۲-پروژه (ب) دارای ۳۱ نمره رهایشی و مساحت مجموعی ۱۱ هکتار زمین .
- ۳-پروژه (تیو) (کارتہ نوبهار) دارای ۶۲۲ نمره رهایشی و مساحت مجموعی ۲ ر ۹ هکتار زمین .
- ۴-پروژه (تی) دارای ۴۴ نمره زمین رهایشی مساحت مجموعی ۱۰۹ هکتار زمین .
- ۵-پروژه (ان) نارتہ خواسان دارای ۱۲۵۱ نمره رهایشی

- مساحت مجموعی ۲۱۶ هکتار زمین .
- ۶- پروزه (ام) کارته، صلح دارای ۹۷۲ نمره، رها یشی و مساحت مجموعی ۹ هکتار زمین .
- ۷- پروزه (اس) کارته، سخن دارای ۲۱۱۳ نمره، رها یشی و مساحت مجموعی ۶۲۰۰ هکتار زمین .
- ۸- پروزه (ال) کارته، اریانا دارای ۷۷۸ نمره، رها یشی و مساحت مجموعی ۱۳۲ هکتار زمین .
- ۹- پروزه (او) بنام کارته، بخدی دارای ۶۴ نمره، رها یشی .
- ۱۰- پروزه، شهر نودر قسمت شمال شرق شهر موجوده که دارای مساحت تقریباً (۳۷۵۰) جریب زمین بوده و در چهار قسم طرح ریزی گردید، واژ مرکز شهر مزار شریف ۷ کیلو متر فاصله دارد .
- همچنان پروزه (کا-وی-ای) - ایچ - ایف - ای - وغیره نیز درین اوآخر مورد تطبیق قرار خواهد گرفت .

صنایع مردم همچو کلت تولیدی و اقتصادی

صنایع مردم در اقلیت بلخ به پیمانه، کم و بیش اکتشاف کرده است که آنهمیت اقتصادی و اجتماعی این منطقه را فراهم می‌سازد .

مادرینهجا چند فابریکه، تولیدی اقتصادی و مهم را مورد مطالعه سار میدهیم :

۱- مرور اجمالی بر وضع فعلی نساجی بلخ :

نساجی بلخ که در هفت کیلو متری جنوب غرب شهر مزار شریف، موقعیت دارد، یکی از پروره سایی با اهمیت اقتصادی کشور عزیز ما افغانستان بشمار می‌رود . فابریکه نساجی بلخ ۲۵ سال قبل با سه چند نفر بقسم شرکت که توسط کمپنی (فرانسوی اعمصار وله ون موجودیت شبکه، برقی بفالیت اغاز نموده و در سال ۱۳۵۲ - بشکلی پلا تصمیم داشتی و ازان به بعد رسماً بقسم یک پروزه، خود تفا

بفعالیت اغاز و شامل بخشها ی ذیل بوده :

الف - دستگاه نختابی - اثیریت مطلق ماشینری این دستگاه ساخت فابرینه^ه پو میلوار فرانسوی بوده که ذیلاً تشریح میگردد :

۱ - ندا فی دوپایه ۲ هاگرد ۱۱ پایه ۳ - شانه ۴ پایه ۰ فلیته ۳ پایه نختابی ۱۸ پایه ۰ از جمله^ه ماشینری موتناوشده در حال حاضر تقریباً نسبت عدم پرزه بیات ۹۹ فیصد ماشینری دستگاه متذکره متوقف آند ۰

ب - دستگاه بافت : ماشین الات این دستگاه ساخت فابریکات پیکا نول بلجیعی بوده شامل بخشها ی ۰ غندک ۲ پایه ۰ متروکنترول ۲ پایه ۰ مشله ۷ پایه ۰ پچه تاب ۱ پایه ۰ تنسته یکپایه ۰ ارنخ یکپایه کلاوه^ه چینا یعنی چار رایه بافت دو صد و ده پایه که در حال حاضر عدد م

پرزه جات باعث توقف ۶ فیصد ماشینری دستگاه مربوط گردیده است ۰ ج - دستگاه ریت امیزی - ماشین الات مربوط این دستگاه ساخت - فابرینات ملھوسرو ادمی فرانسوی بوده که مشتمل بر جزئیات ذیل آنده:

۱ - هوتفلو - جگرد و پایه پیت سوزیکپایه - پیت رول یکپایه - لوشن یکپایه بخار دهنده یکپایه - سفیده کاری یکپایه - اتو یکپایه - تاربر یکپایه متروکنترول دوپایه - عدل وبار بندی یک پایه ۰ وضع موجوده^ه دستگاه رنگ امیزی ندار میشه که عدم پرزه جات باعث توقف شدن بیشتر از ۵ فیصد ماشینری بخش مربوط گردیده است ۰

د - بخش کمکی - در بخش کمکی ئیثاربه پرویکت سه پایه تانک بخار دوپایه کمپریسور یک دستگاه مکمل ابر سانی در ورکشاپ بوده ماشین الات بخش این دستگاه فعلاً ۰ ۵ فیصد نسبت نداشت پرزه جات متوقف آند فرمیکه در الاد کر گردیده تا اوایل سال ۱۳۵۰ فابرینه بدون - شبکه^ه بر قی خلار جو بوده و بر قی مؤسسه را دوپایه جنراتور (۱۰۰ کیلوواته تا^ه مین میترد ولی نظر به لزوم دید مقامات هر دوپایه جنرا - تور بفروش رسیده است ۰

باسپورت ها نهار دهنده^ه ارقام ذیل آنده^ه :
ڈار فیت سالانه بعد از دوستارو دوره^ه امتحان تقریباً ۱۰۰ نایمن تبتند

در (۶۰۰۰) ساعت کاری میباشد . در جنوبی فابریکه " تولید ی -
بندهم تو سعوی فابریکه مجهزی ماشین الات روسی در سال ۱۳۶۱ هـ
فعالیت اغاز نموده که شامل بخشها پذیراند :

الف - بخش نختابی - چتابی ها (قبل گشته) ۶ پایه ، ندادی
۴ پایه - برس یکپایه - شپوک یک پایه - هوا گردسی وینج پایه -
شانه دوازده پایه - فلیته هشت پایه - نختابی شصت و دیگر پایه -
تمام ماشین الات دستگاه نختابی ساخت اتحاد سوری اند .
ب - بخش بافت : چهه ثاب ۶ پایه . دوتاره ۲ پایه . ۲۳۲ پایه .
پایه . تنسته ۲ پایه . مسله ۳۲ پایه . اهارنخ ۲ پایه . پرکاری ۴ -
پایه . بافت ۲۹۲ پایه .

ج - بخش کمکی - در بخر کمکی دستگاه توسعه داده صرف دو پایه تانک
بخار چرمی نصب است که از بنشها ی رنگ امیزی و ابر سانی وورکشاپ
صرف نظر شده است . از پاسپورت ها چنین استنباط میگردد که
ظرفیت ماشینری بخش توسعه داده رسال (۱۰۰۰) ساعه کاری -
(۱۲-۱۷۴) میلیون متر منسو جات تشکیا میدهد .
قسمیکه وضع موجوده بخش توسعه داده فابریکه ارز یابی میگردد در ر -
مجموع ۶۰ فیصد ماشینری فعال بوده و متابقی نسبت آتمال نشد ن
پرده جات فابریکه از طریق تخلیه اسپورت غیر فعال باقیمانده -
واز سوی دیگر شرایط دشوار باعث شده بود که حتی با وجود یکه کار
دلسوزانه صورت نگرفته فاکتورها ی بسیار اکتفی تولید ویرخورد ها ی
قانونی و ماشینری و طرق استفاده از ماشین الات در نظر گرفته
نشده همچنان کم تجربه گی . تعبود کدر های فنی و مسلسل و کمبود -
پرده جات منتص و صرکه باعث رشد کیفیت و جنسیت تولید ی ماشین
الات بوده باعث شده تادر حدود بیشتر از ۴ پایه ماشین نختابی
(۵۰-۶۰) پایه ماشین بافت ۱ پایه ماشین مسله یکپایه عندک
یکپایه اهارنخ . چار پایه مترو کنترول یکپایه تانک جدید مواد بخار
از فعالیت باز استاده و همچنان بادر نظر داشته . مجموع دستگاه -

تولیدی + تو سمعی + عدم پرזה جات و روغنیات و نر سیدن مساو د -
 کیمیاوی + عدم موجودیت لابراتوار باعث گردیده تا از پنج پایه دیگ
 بخار صرف دوپایه از دیکی به گاز و دیگری به دیزل عیار میباشد
 کمتر از (۸ - ۱۰) تن کمپلشند ولی وضع کار فملی تانکها ی بخار قسمی
 که قبل از تذکرداده شده بطرف صور تقرب میکند + تشریفات ذیل -
 روشن شدن موسوع را نهان خواهد داد :

- ۱- از بین رفت اتار و عدم موجودیت مواد کیمیاوی + تست و نرم کاری اب مورد غرور دستگاه بخار +
- ۲- از بین رفت اتار تقسیم کننده گاز و مستقیم تفذیه شدن تانک -
 ها از گاز + تقریبا به فشار اتموسفیر و تنظیم آن بشکل بسیار ابتدایی
 توسط والهای متعدد +
- ۳- از بین رفت تمام ارکانها ی مو شر تانک و اتر پیپ + کندنسر
 جالی و والهای تسمیم کننده گاز + عدم موجودیت مواد فرقی و کمبود -
 بخار مورد ضرورت دستگاه ها + تاثیرات ناگوار مثل سایر مسایل
 تحقیکی زیرین ده مریوط و منوط به اصل عمدہ تولید میباشد گذاشته

است:

- ۱- کمبود پرזה جات در مجموع +
- ۲- کمبود روغنیات مورد ضرورت +
- ۳- عدم مراقبت و کنترول از ترمیمات (سه گانه) +
- ۴- کمبود روشنی کافی و (نبودن نیونهای برق) +
- ۵- کمبود ترانسپورت +
- ۶- کمبود سامان الاب لابراتواری +
- ۷- کمبود رنگ باب و مواد کیمیاوی +
- ۸- کمبود چنراتور دا (موتور چنراتور) مریوط دستگاه رنگ امیزی +
 با وجود نواقص و کمبود یها نتوء کارگران و کارمندان مبتکر ریاست
 نساجی بلخ توانسته اند از کار و زحمات نستگی ناپذیر خویش درین

نورزیده و بفعالیت خود ادامه میدهند . فعلان ذرین او اخیر فابریکه نساجی در مدت ۹ ساعت کاری (۲۰۰۰) شرکه تولید مینماید که مجموع تولید آن در یکماه از ۶۰ الی ۶۵ هزار متر میباشد .

پلان کاره:

- ۱- در سال ۱۳۷۰ پلان داده شده - ۴ ملیون و دو صد هزار متر تکه ولی تولید شده دو ملیون و یکصد و هشت هزار متر .
- ۲- در سال ۱۳۷۱ - پلان داده شده - ۴ ملیون متر . تولید شده یک ملیون و دو صد و پنجاه هزار متر .
- ۳- در سال ۱۳۷۲ - پلان داده شده - سه ملیون متر . تولید شده در ۲۰ ماه اول سال چارصد و هیجده هزار متر .

فابریکات کرو و بری

فابریکه کود و برق مزار شریف مو سسه بزرگ پترو ۹ میلیارد کاچور - بوده و با تولید کود کیمایوی (یوریا) و برق حرارتی نقش ارزنده ای را در پیشرفت زراعت و اقتصاد کشور بازی میسند .

سرمی مقدماتی این مو سسه که در فاصله (۱۸) کیلو متری غرب شهر مزار شریف در ساحه (۶۰) هکتار زمین اعدام کردیده است به سال ۱۳۴۳ ه خورشیدی انجام یافت . تهدابگذاری فابریکه کود در اواخر سال ۱۳۴۵ و از فابریکه برق در ۲۱ ستمبر ۱۳۴۶ - صورت پذیرفت . قرارداد ساختمان ان با جانب مو سسات - ساختمانی و موتاز اتخاذ شوروی سابق عقد گردیده بود .

نخستین دیگ بخار و نخستین توربین فابریکه برق به ظرفیت ۱۲ هزار کیلووات ساعت در ماه حمل سال ۱۳۵۰ و دو میلیون دیگ بخار در پانزده هم حوت همان سال بکار آنداخته شدند .

در شانزده هم حوت همان سال بخار آنداخته شدند .

ظرفیت اعیانی فابریکه برق باداشت (۴) توربین و (۵) دیگ بخار (۴۸۰۰) کیلووات ساعت برق ایست . انرژی برق تولید ی -

این فابریکه بنا تاریخ ۲۸ سرطان سال ۱۳۵۱ به شهر مزار شریف
داده شد و اموز افزون بر شهر مزار شریف از نظر انرژی شهرستان
بلخ دهدادی ساخته زیست کارکنان خود موسمه و سایر روستا
ها و دشکده های ولایت بلخ و همچنان موسسات تولیدی ولایت
بلخ تیز بهره برداری میکنند. کارکنان ساختمان و منتاز فا
بزیکه کود را در (۱۸) میزان سال ۱۳۵۳ تکمیل نمودند و دستگاه
ی غول پیکران به تولید آغاز کرد. مواد خلم اساسی فابریکه
ها ی کود و برق که عبارت از گاز طبیعی هوا و اب میباشند همه از
از داشته های طبیعی خود کشور ما اند. گاز طبیعی از تاسیسا
خواجه گو گرد ک از ولایت جوزجان بمنزله استعمال انرژی برق —
مایدرو جن و کار بن دای اساید بوسیله پایپ لاین زیر زمین به طول
(۸۹) کیلومتر و قطر ۳۲۵ ملی متر و فشار اعظمی ۴۵ اتمو سفیر
به دستگاه تو زیع کننده گاز که در بجاواز فابریکه موقعیت دارد انتقال
می یابد. مصرف سالانه گاز طبیعی در فابریکه های کوه
برق در حدود (۲۰۰) میلیون متر مکعب است. منبع اصلی انرژی
هایدرو لیکی فابریکه اب رود خانه بلخ است که از فلتز های ها
یدرو لیکی گذشت و توسط پمپ های که در ساحل رود خانه نصب
میباشند به فابریکه منتقل میگردد. مصرف اب فابریکه در حدود ده
هزار متر مکعب فی ساعت بوده و اب در سیستم دورانی جریان دارد.
هوا ی طبیعی مورد نیاز ذریعه نلی به قدریکه متر از فاصله (۲۵۰)
منی جنوب فابریکه کشیده میشود. سه ماده مذکور بحیث مواد
حلم اساسی توام با تعدادی از مواد خلم فرعی و کمکی دیگر تحت
تحامات کیمیاوی قرار میگیرند و در موجودیت فشار های گوناگون و
حرارت های مختلف نوع عصب استعمال کود
کیمیاوی یوریا یا کاربامید میگردند.
دارفیت تولیدی فابریکه کود سالانه ۵ هزار تن کار با
مید است که بنام بر غنی بودن مقدار نایتروجن و داشتن سایر
مميزات از جمله کود های خوب جهان بشمار میروند.

افزون هر تولیدات اساسی (کود یوریا و برق حرارتی) این مؤسسه تولیدات فرعی نیز دارد . از جمله "امونیا ی ماین" . اکسیجن تبخیکی . یخ و تار بن دای اکساید مایع که برای رفع نیازمندی مردم به گونه ازاد به فروش میرسند . فابریکه های نبود و برق مزار شریف نه تنها در ازدیاد محصولات زراعی و پیشرفت اقتصاد کشور عزیز ما تاثیر قابل ملاحته بی دارد بلکه در آنجا زمینه کار و فعالیت تعداد کثیری از کارگران و کارمندان نیز مساعد گردیده است چنانچه فعلاً (۲۲۰) تن کارگر و کارمند در بخشها مختلک تولید ی . اداری و ساختمان موسمه در فعالیت آنست . بمنظور مراقبت آنی و رسیدگی فوری جهت تأمین فعالیت نورمال دستگاه های تولید ی فابریکه های کود - و برق و همچنان مساعد ساختن شرایط بهتر کاربرای کارگران و کارمندان موسمه ساده رهایشی به شکل یک شمرک عصری در جوار - کلوبها . میدانها ی ورزشی و مارکیت وجود دارند . قابل یاد اوریست که بمنظور بهبود وضع زندگی نارکناز نارمهای زراعی . مالداری و مرغداری نیز در کنار فابریکه اخذ اشتگردیده اند . نام زراعی ساحه (۲۰) جریب زمین را اختوا میکند و تولیدات انتراعتمده تا گندم . ماش . پیاز و غیره محصولات و سبزیها تشکیل میدهند . در فارم مال داری به تعداد ۴۴ فرد گاو سیری و (۴۵) رام گوسفند تربیه میشوند که از شیر انها کارگران و همچنان اطفال شان در کود کستان مستفید میگردند . در رژیمها ز علفوتی و مردم ستیز گذشته کلید اساسی تولید فابریکه های کود و برق در دست کارشناسان شوروی قرار داشت پروسه تربیه کادرها خیلی به کندی پیش میرفت زیرا روشها نمیخواستند این امتیاز خود را بزودی پ ازدست بدند . کارشناسان شوروی سایر که اکثرها با سازمان (کوج . ب) ارتباط داشتند این مؤسسه کثیرو مارا به لذت بزرگ جا سوی مبدل ساخته بودند بویژه در طول سالها می سیاه سلطه ارتشم سرخ در - کشور ما کارشناسان شوروی عملان شمه تاره این مؤسسه بودند .

حتی عده ای از کارگران و کارمندان مو من متعهد و اگاه ما از —
سوی عمال رژیم مارکسیستی بیر حمانه به شهادت رسانیده شدند .
در استانه عزیمت نیروهای اشغالگر از کشور مادرسال ۱۳۶۷ —
بر امدن کارشناسان شوروی ازین مو سسه نیز اغماز یافت . قبل از
اینکه کارشناسان مذکور این مو سسه را ترک گویند طرح خلینانه متوقف
ساختن کامل دستگاه هارابه ببهانه اینکه متخصصان افغانی نمیتوانند
بدون مشوره اینها کار تولید را ادامه دهند روی دست داشتند
اما انجنیران مو من و میهن دوست ما با اگاهی از استعداد دانش
و پشتکار کارگران مخالفت شدید خود را علیماین کار به اجراء درآوردند .
چنانچه امروز عملامی بینیم که پس از برآمدن کارشناسان بیگانه بازوان
پر توان کارگران و انجنیران مو من وطن دوست ما توانستماند با انتقام
به نیروی ایمان به خداوند چرخهای تولید ی انرا به گونه مستقلانه
فعال نگهدازند و این هم برا ی هر هموطن ما مایه بسی افتخار و ببا —
هات است . گرچه فابریکه های کود و برق با یک سلسله پر ابدهای
تولید ی از قبیل گذشتن مراحل استهلاک اکثر تجهیزات و دستگاه ها
و فرسایش بیش از حد ماشین الات . کمبود مواد روغنی . پر زه جات
و غیره نیز مواجه است بنا بر همین علل از جمله سه لین تولید ی فعلا .
صرف یک لین ان فعال میباشد و تولید فابریکه در سطح نازل قرار دارد
اما اقدامات وسیع و گسترده بی منظور رفع این معصلات رویدست —
گرفته شده اند و انتظار داریم این معصلات نیز بزودی حل شده و —
فابریکه بتواند به خواست خداوند متعالج ظرفیت نهایی تولید خود را
از سرگیرد .

فابریکه سیلوی بلخ

در سال ۱۳۵۸ در چار کیلو متری جنوب شهر مزار شریف واقع داشت
شادیان در ساحه ده هکتار زمین دولتی که طول آن ۴۱۲ متر و عرض
آن ۲۱۵ متر و مجموعاً (۱۳۸۸) متر مربع زمین را اختوا مینماید -
طبق قرارداد مورخ ۱۸ جوزای ۱۹۷۶ مطابق سال ۱۳۵۸ شبین
جمهوری افغانستان و اتحاد شوروی سابق اعمار گردیده است.

مجموع مبلغ ابتدائی خویداری پرده جات و سامان الات فابریکات
کامپینات نان ولایت بلخ و تمام هصارف آن مبلغ (۴۲۵۲۹۱۹) روبل
بوده و تاریخ موافقه بین افغانستان و روسیه ۲۷ فبروری سال ۱۹۷۰
میباشد، چون اغاز کار ساختمان و شرارداد آن مورخ ۱۵ ار ۱۲۵۸
بوده که باید فابریکه نان پزی در ظرف ۳۶ ماه به تولیه اغاز کنند
اما نظر به مشکلات در ماه میزان سال ۱۳۶۱ به بهره برداری طور -
امتغانی اغاز فمه و هم باید علاوه کردن البوتات توسعه سیلوی
مزار شریف، بنارین ۶ ار ۲۲۲۹۷۴۹۶۸) افغانی
با کمک دستگاه ساختمانی صورت گرفته است.

اسیاب فابریکه ظرفیت (۶۰) تن را در ۲۴ ساعت دار میباشد
فابریکه نان پزی که ذرفیت (۲۵) تن نان بابرآه را ۲۴ ساعت
دارد میباشد دستگاه البوتات که همراه با البوتات توسعه دشان
(۴۰) هزار تن تقدیر را دارا میباشد اصل فعالیت کامپینات ننان
ولایت بلخ از ۳ بخش مشکل بوده و در پهلوی آن شعبات کمک نیز
موجود میباشد از آنجمله ۱- فابریکه البوتات ۲- فابریکه اسیاب
۳- فابریکه نان پزی.

فابریکه نان پزی از جمله فابریکه های اساسی این موسم
بوده که دارای ۱۲۵ نفر پرسونل میباشد که از جمله ۲۹ نفران را
زنان تدبیر میدهند.

شعبات کمکی دیگر این فابریکه از تهییل «براتوار» و شعبه «شمیرماهه» و تصفیه نهان میباشد . تولید نان در ۶ ماه اول سال ۱۳۷۲ مقدار (۱۶۸۲/۴۰۰) تن نان میباشد .

فابریکه آشیا - این فابریکه متشکل از دستگاه دیگر بسوده که میتوان از شعبه «میده کننده» گندم و تیز کاری و دوخت بوری و - شعبه «تغذیه کننده» نام برد . تولیدات آن در ۶ ماه اول سال ۱۳۷۲ مقدار ۱۸۶/۱۸۲۲ - تن آرد بوده است .

۳- دستگاه البواتر - کار اساسی این دستگاه را ذخیره گندم و حفظ و نگهداری آن تشکیل میدارد . مجموع پرسونل فابریکه «البواتر» ۴۸ نفر بوده که از جمله ۱۰ نفر آن را زنان تشکیل میدارند . ظرفیت اعده ای این دستگاه در ظرفیت مصالح مقدار ۴۰ هزار تن گندم میباشد . مطابق پلان این ریاست باید در طی ۶ ماه اول سال ۱۳۷۲ مقدار ۱۷۰۱/۹۲۸ تن گندم از منابع داخلی بتقیمت فی تن مبلغ (۱۲۱۴۲۸) انفاقی خریداری میشد اما روی بعضی عوامل ناساعد از تهییل نداشتند دارایی و عدم پول فزیکی مؤقت به تطبیق کامل پلان فوق الذکر نگردیده است .

تصدی پنهان و روغن نباتی بلخ

دو شعبه «جین ویر» و «لایت بلخ» در سال ۱۳۵۳ بنابر تصمیم دولت وقت باشمن فرمان مقام صدارت بشکل یاد تصدی انتفاعی دو شعبه - بعد از استفاده از فابریکات شخصی و خصوصی با محتاط شان و - نمایندگیهای خریداری پخته آنها البته در ۴ ولايت هرفن وجود نمود که فابریکات آن قرار ذیل است :

۱- فابریکه «جین ویر» مزار شهریف - که بنام سخن صنعتی لمرد قبل «یاد میشد فابریکه مذکور دارای یاد دستگاه پاک شانه

دستگاه جین ولتر که شامل ۵ پایه چیزی است از پایه لتر یاک دستگاه پرس و میان و رکشان سجهز بالابر انوار تعمیم پخته میباشد .
ظرفیت تولیدی فابریکه عوزه اول مژادر بکروز (۲۰) تن پخته محلون با پرسیج (۱۰) تن پخته دانه داری صورت فیلاندیست نورال در یک سال (۱۰۰) روز کاری مendar (۰۰۰) تن پخته محلون تولید کرده میتواند محصولات آن عارتند از :

پخته محلون و پخته لتر پخته سیکلون پخته خاکداره پک
بی خاک و پکت میباشد که پخته محلون آن بنابر پرو توکل عقد شده بهم استحصلال پارچه زای نفتی به نساجی زای داخلی و در صورت امکان به مالک خارجی نیز صادر میگردد و چنگ آن به فابریکه باشتر که ریفن ازان استحصلال میگردد ارسال میشود و یتمدار آن -
غرض تو زیع قشم بدزی برای زراعتگران پخته کارداده میشود +

۲ - فابریکه جین ویرن ولعوالی بلخ

فابریکه مد نور بنام هشتگر که بلخ یاد میشدر سال ۱۳۴۳ توسط متصاصین اتحاد شوروی سابق مونتاژ و بعدا " به سهره بوداری آغاز شد . فابریکه در مساحت ۸۰/۸۰ متر مربع در غرب شهر بلخ واقع است . این فابریکه دارای دستگاه پاکنایه پکار پایه جیسن و شن پایه لتر دستگاه رکشاپ تردیم و دارای سیستم آبرسانی بسط اطفاییه مجهزو شامل یک پایه ترازوی (۶۰) تن میباشد .

ظرفیت تولیدی فابریکه - این فابریکه در روز (۴۲) تن پخته محلون و (۱۳۰) تن پخته دانه دار و در یک سال کاری (۲۰۰) روز مقدار (۸۴۰۰) تن پخته محلون تولید کرده میتواند .

محصولات آن پخته محلون و پخته سیکلون پخته لتر پخته میباشد که شامل ۵ پایه فابریکه عوزه اول قسم " محصولات بی خاک و پکت میباشد که لاند فابریکه میباشد .
چنگتر را فابریکه باشتر بهم استحصلال ریفن و قسم " بغلاظر بذر ذخیره موطنید و این فابریکه دارای (۱۰) دستگر مخصوص ذخیره پخته مانند رار میباشد .

فابریکه جین پرس فاریاب ع. فابریکه مذکور بنام مشترک صناعتوں
مزار و باختر یاد میشد . در سال ۱۳۵۴ توسط میشانیکان و متخصصان
داخلی مونتاژ گردیده و فابریکه در ساحه (۷/۶۶۳) متر مربع در
شمال شهر میمنه موقعیت داشت و دارای یکپایه ماشین جین و دستگاه
دستگاه پرس و یکپایه چنرا توپرق بود . ظرفیت تولیدی این فابریکه
در یک روز ۱ تن پخته مطلع و (۳۰) تن پخته دانه دارو در
یک سال کاری (۱۰۰) روز مقدار (۱۰۰۰) تن پخته محلوج و ۳۰۰۰

تن پخته دانه دار پوده است .

فابریکس تولید روغن نباتی باختر یاد میشد و ساحه (۱۸۰۰) متر مربع را اختیار در جنوب شهر مزار
شریف واقع است . در سال ۱۳۲۸ توسط متخصصین چکو سلوا کیا
مونتاژ و به بیمه برداری آغاز نمود . فابریکه باختر دارای دستگاه
آسیاب و دستگاه غربال و دستگاه صابون و شامی شامل یک دستگاه
ملحقات و دستگاه تصفیه روغن و یکپایه تانک سرد کنده و دو پایه
فلتر بشمول دستگاه صابون و دستگاه صابون شامل یک دستگاه
بخار تمیلیت زلال سوز به ظرفیت ۱۰ - اندوسیپریکار فی ساعت تولید
برق آن شامل دو پایه چنرا توپر ۴۰ کیلوواته و ۱۷۰ کیلوواته و هم
شعبات دیگری از قبیل ورکشاپ، اخفاکیه و لابراتوار تصفیه روغن
میباشد . تولید فابریکه عبارت از پوستک و تتبکاره روغن، صابون
بود که در یک شبانه روز ۴/۵ تن روغن تصفیه میکند .

فعالیت تیل کشی باختر این دستگاه تولیدی که مرکب از

دستگاه بخار، ورکشاپ، دو پایه ماشین فور پرس و نیم هم
دو پایه دستگاه روغن و مواد شام آن عبارت از چهگانه میباشد .

سیستم فعالیت آن تراز ذیل است : چگت بشکل ماشینی از

گدام به سرخور آمده که بیلر فیت آن در حدود (۳۰ تن) در ۴ ساعت تولیدی بالغ میگردد . نخستین فعالیت آن از دستگاه آسیاب شروع شده بصد اینه غربال میروند که مفرز و پوستک آن درینجا از هم جدا میشود پوستک آن بگدام نشیره انتقال و مفرز آن توسط تراصیرتر به دستگاه پرس میروند که دو دیگهای مخصوص بد نشیره میگردند و توسط لین بخار در حدود ۸۰ درجه سانتی گراد حرارت داده میشود تا مفسر آن تا پنج شنک های فول پرس کردد ، در اثر فشار فول پرس از ۲۵ - الی ۶۰ فیصد روغن خام جدا شده باقیمانده در کتجاره باقی میماند در کتجاره تقریباً ۱۵ الی ۲۰ فیصد روغن باقیمانده بازد یگر بعد از انتقال کتجاره به دستگاه نخ پرس که کتجاره بشکل ماشین میده من شود که تابع یک سیستم سه مرحله بی دوانی گردد که به حرارت بالاتر از ۱۰ درجه سانتی گراد که نشار نخ پرس میگردد که این عملیه فشار آخر ۴ - ۵ % روغن خام را از کتجاره بدست آورده مقدار ۹/۹ % روغن خام در کتجاره باقیمانده که بدون عملیه (سترنکشن) امکان استحصال آن محال است . کتجاره تولید شده بگدام میروند و روغن به اندازه ۳۶۰۰ کیلو گرام بهشت تصفیه بدستگاه انتقال میکند بعداً روغن در تانکهای خشک سازی جابجا شده بعد از تبیت فیصلی - اسید آزاد و مخلوط نمودن سودیم تایید را کماید مواد صابون آن - بعد از حرارت ۵ الی ۷ درجه سانتی گراد خارج عملیه شست روغن ۵ الی ۶ مرتبه صورت میگیرد . بعداً به دیگ دوم انتقال بیرون ۰ درین خلابافشار ۸/۰ اتموسفیر انتقال میگردد و سپس به حرارت ۱۲ درجه سانتی گراد تا آنکه روغن تغییر گردیده به اندازه ۱۰ پلاس (پیچنک آرت) در فیتن مخلوط میشود تا بیرونی و شفاف گردد . بعداً به اندازه ۱۶۰ درجه سانتی گراد و فشار ۸ اتموسفیر حرارت داده میشود که ۸ ساعت این حرارت - ادامه من یابند که این جریان و عملیه ۲۰/۰ فیصد مخلوط میگردد . اسید سترنک ۰ تیزاب لیم جسم است

خشی ساختن القلی و دشم مدت (۶) ساعت بجدت سردساختن تا
 حدود (۵۰) درجه سردساخته میشود که از فلترا خیری گذشته به
 تانک ذخیره انتقال میگردد . کنچاره قبل از رسیدن به ماشین نخ
 پرس بین ۱۹ - ۱۶ فیصد روغن داشته بعد از نخ پرس ۹ فیصد تقلیل
 می یابد یعنی روی هم رفته ۹ فیصد روغن دارد . روغن خلم آهیصد
 تیزابیت داشته ویرای اخوین بار روغن تانک بد اخل دستگاهی که -
 ۱۸ - ۱۸ تن میباشد انتقال شده که ظرفیت (۵۰) تن ان در -
 خانج دستگاه و در دیگر تانک ذخیره میشود که مجموعاً (۶۸) تن البته
 در سه تانک قابل ذخیره میباشد .

سرمایه - سرمایه موسسه مربوط دولت بوده و تحت
 وارسی حسابی وزارت مالیه میباشد .
 سرمایه ابتدایی این موسسه مبلغ (۴۰۰) میلیون افغانی و سرمایه
 انتها این مبلغ (۶۰۰) میلیون افغانی میباشد .
 پرسونل - مجموع کارمندان به تعداد (۹۳) نفر و مجموع
 کارگران درجه بی (۱۲۶) نفر و تعداد کارگران خدماتی (۱۲۱)
 نفر میباشد .

معرفی تخصصات نفت و گاز بلخ

ریاست تخصصات نفت و گاز به فاصله (۷۰۰) متر در ناحیه شرقی
 رو شبهه شریف واقع و در حدود (۷۵) جریب زمین را احتمامی کند .
 در سال ۱۳۴۴ تأسیس شده از نگاه اینستیت اقتصاد پی پروژه تخصصات
 نفت و گاز شمال نه تنها در سطح ولایت بلخ بلکه در سطح دولت
 اسلامی افغانستان از لحاظ کش و استخراج و فروش گاز رول مضم
 وارزنده بی را اینا مینماید .

در صفحات شمال و شمال غرب از کندز الی هرات تفحص صورت گرفته
 وازنقاچی که استخراج نفت و گاز و نتا یجی که تاکنون از جریان عملیات
 جیو لو جیئی در سمت شمال افغانستان بدست امد نشان دهنده .

انست که دور نمای نفت و گاز در برخی از ساختمان های مکشوف شده خیلی اطمینان بخش می باشد . قابل تذکر است که در طول مدت سپری شده در همال افغانستان معدن مکشوفه نفت () اق دریا - فشقری - بازارکی - علی گل در ساخته مزار شریف معدن نفت کلدار و جیرانخانه و در ولایت هرات نیز علامات نفت به مشاهده رسیده است . از معدن گاز خواجه گوگردک - جرق دق یتیم تاق - خواجه برهان - جنگل کلان - جمه و اسلک رامیتوان - نام بسرد . بعد از شکست و برآمدن قوا ی شوروی و متخصصین شان از ظک افغانستان انجینیران و کارگران فنی ریاست تفحص نفت و گاز شمال از معدن چفچن گاز بدست اوردند . هم اکنون در شهر مزار شریف امریت عمومی این ثمايندگی برای اکمالات و رسانیدن - مواد تخییکی - کیمیاوی و روغنیات ساحات نفت و گاز دارست شمال فعالیت مینماید .

تبصره - معدن مهم در ولایت بلخ عبارت از نفت - نمک املال معدنی از قبیل مگیزیم - سلفیت و سودیم سلفیت در ساحات شمالی این منطقه وجود داشته و همچنان سنگ زغال - نمک و من د رکوه های خل قابل یاد اوری می باشد .

کمیسیون گاز رسانی ولایت بلخ

حسب پیشنهاد مقام ولایت بلخ توزیع گاز و نصب داش در - شهر مزار شریف در ربع چهارم سال ۱۳۷۱ بعد از منظوری مقام - عالی جنبش ملی - اسلامی افغانستان بشکل یک کمیسیون در چوکات ولایت بلخ ایجاد و شروع به فعالیت نمود که انجینیران و کارگران فنی آن در عرصه پیشبرد امور گاز رسانی از ریاست تفحصات ولایت بلخ و ریاست کود و برق طور مقتضی توظیف گردیدند کمیعد ادر - اوایل ربيع دوم سال ۱۳۷۲ تشکیل اداره گاز رسانی به عنیت یک اداره

واحد در چوکات ولایت بلخ از جانب سورای عالی جنبش ملی —
اسلامی افغانستان منشور گردید که مطابق تشکیل این اداره دال
دارای (۳۱) تن کارمندان فنی و اداری و (۳۱) تن کارگران و —
مستخدمین میباشد که تاکنون بتمداد ۴ تن کارکرده اند اینها
و مامور دران تعیین بست و طور نورمال وظیفه کاز رسانی رادر شهر
مزار شریف به پیش می برند که در نتیجه تا اکنون در ناحیه اول پنج
و سوم شهر مزار شریف در حدود پنجصد خانه از کاز مستفید گردیده
اند و این پرسه ادامه دارد *

فابریکه های سکتور خصوصی

۱—پروژه نوبهار پلاستیک ۲—عبدالواحد فلز ۳—حجاری و فلزکاری
حمدی ۴—پروژه سازی و تغییر مواد ساختمانی با میتا ۵—قالین
بافی محبوب فرشاد ۶—پروژه خراسان ۷—گلیم و شارنجی بافی
بنی هاشم ۸—قالین بافی و قالین شوین الق بولک ۹—پروژه
ساختمانی امو ۱۰—پروژه پلاستیک بر هان ۱۱—پروژه قالین بافی
حافظی ۱۲—پروژه پلاستیک سازی و کشمکش پاکی برات ۱۳—پروژه
کشمکش پاکی یوالی ۱۴—پروژه کشمکش پاکی اریا ۱۵—پروژه کشمکش
پاکی نظیف ۱۶—پروژه کشمکش پاکی بلخ ۱۷—پروژه کوپراتیف های
کشمکش پاکی بدخشان ۱۸—پروژه کوپراتیف مالداری شیخ آباد (مالداری
زراعی) ۱۹—پروژه کوپراتیف زراعی اتابکی بلخ ۲۰—پروژه کوپراتیف
استهلاکی ملکرو ۲۱—پروژه فابریکه کارتون سازی زمان ۲۲—پروژه
فابریکه کارتون سازی برات ۲۳—قالین تکانی قاری یوسف ۲۴—قالین
تکانی حاجی سعد الله ۲۵—فابریکه روغن کشی و صابون سازی اتفاق
۲۶—فابریکه مزار پلاستیک و غیره فابریکه های خصوصی دیگر درین
شهر به پیمانه زیاد وجود دارد همچنان بیشتر از (۵۰۰) شرکت
های تجارتی در شهر مزار شریف فعالیت دارند *

شهر قو و شمال غربی مزار شریف موجود بیت ترسیبات عهده سینوزوئیک
(دوره کواوتر نری) نوع سنگچل ها ریک ، لوش و
لوم (گل) تراورتین و نمک طعام وجود دارد و در دامنه

اهمیت ایجاد پارکها ی صنعتی و ارزش اقتصادی آن

ریاست پارکها ی صنعتی ولایت بلخ در سال ۱۳۶۹ در چوکات -
وزارت صنایع خفیفه و مواد غذایی در شهر مزار شریف ایجاد و بفعالیت
اغاز نموده که از همان زمان تاکنون منحیث واحد دوم در مزار شریف
فعالیت نموده و نقش اساسی را در پیشرفت صنعتی بودن شهر
مزار شریف بازی مینماید . ساحات پارکها ی صنعتی ولایت بلخ
واقع داشت شادیان در جنوب شهر مزار شریف موقعیت داشته و
مساحت آن (۱۲۳) هکتار زمین بوده که (۱۵) هکتار از ساحه
سبز و (۴۲) هکتار ازرا شرکتها ی داخل پارکها ی صنعتی تشکیل
میدند قبل از ایجاد پارکها ی صنعتی بیست فابریکه قالین بافسی
و قالین شویی یک فابریکه مشروبات غیر الکولی و یک فابریکه پلا -
ستیک سازی و یک فابریکه پروسس رویی و یک فابریکه یخ سازی و دو
فابریکه بسکیت و عسل سازی در ساحه پارکها ی صنعتی اخذ موقع
نموده بودند . بین سالهای ۱۳۶۹ - ۱۳۷۰ بعد از ایجاد پارک
ها ی صنعتی یک فابریکه اب میوه دو فابریکه یخ سازی دوفابریکه
پلاستیک سازی تا سیس گردیده و در سال ۱۳۷۱ برابر یک فابریکه
تیل کشی یک فابریکه دباغی و خشت و سه فابریکه تولید مواد
ساختمانی چار فابریکه قالین بافسی و قالین شویی سه فابریکه پلاستیک
سازی دو پروژه تخریکی دو فابریکه بوتر شویی و ترانسپورتی یک -
فابریکه تاریشی یک فابریکه گلیم و شطرنجی بافسی یک فابریکه
پشمینه بافسی یک فابریکه جاکت بافسی یک فابریکه کشمپاکی یک
فابریکه کارتون و قطای سازی زمین تو زیع گردیده است .

در سال ۱۳۷۲ در پی اول برای ۲۴ فابریکه زمین تو زیع گردیده —
که یک فابریکه کاغذ سازی یک فابریکه حجاری چار فابریکه مواد —
ساختمانی یک فابریکه فلز کاری یک فابریکه پرسمن زوده یک فابریکه
تیزاب سازی دو فابریکه شیرینی سازی پنجه فابریکه تیل کشید و فابریکه
دیگر یک فابریکه پشمینه بافی دو فابریکه صابون سازی یک فابریکه
دیگر بخار سازی دو فابریکه پلاستیک سازی زمین تو زیع گردیده که
با فعل شدن فابریکات مذکور از یک طرف سرمایه تجاری ملی به نفع
مردم و وطن به دوران افتاده و از طرف دیگر برای یکتمداد هموطنان —
مازمنه کار سالم فراهم میگردد و از تولیدات آن نیز مستفید میگرددند
بنا سرنوشت یک مملکت وابسته به اقتصاد است هر قدریکه اقتصاد یک
جامعه مترقبی و قوی باشد بهمان اندازه مردم آن مترقبی و وسائل زند
گی برای ایشان بهتر و خوبتر فراهم شده میتواند و باعث ترقی و پیشرفت
یک جامعه کار و فعالیت مردم آن است بنا هر قدریکه فابریکات صنایع
کوچک زیاد شده میروند بهمان اندازه مشکلات مردم از ناحیه مواد —

اولیه و غیره مرفعه میگردد.

زندگی مردم وابسته به اقتصاد جامعه شان میباشد و در اثرا ایجاد
چنین ساحت صنعتی و فابریکات مختلف النوع که هزاران نفر را مصروف
کار و وظیفه میسازند (۱) بمراتب خوبتر و مهم است و هر قدر که دولت
و مردم در ایجاد چنین فابریکات کوشش بخواهد دهنده بازهم ناچیز
و کم میباشد.

۱— در قسمت جنوب روشه شریف (چوک دروازه شادیان) هزاران
نفر از اطراف شهر همه روزه در انجا بخاطر جستجوی کار جمع میشوند
ازین رو اگر این فابریکات صنعتی در شهر مزار شریف ایجاد شوند
هیچ یک از همشهریان خود را بیکار نخواهیم دیده.

ریاست پما ی زون شمال

معلومات پیرامون فعالیت و اجرای امریت عمومی پما ی زون شمال:

۱- امریت عمومی پما ی زون شمال بتاریخ ۱۳۵۸ ثورسال در شهر مزار شریف بفعالیت آغاز نمود.

۲- امریت عمومی پما در چوکاتیک ارگان تصدی انتفاعی دولت در پنج ولایات سمت شمال ایفا ی وظیفه مینماید.

۳- امریت پما به تعداد ۹ نفر پرسونل فنی ۱ - نفر اداری و ۴ نفر پرسونل خدماتی دارد.

۴- بدداز پیروزی جنبش ملی - اسلامی افغانستان امریت عمومی پما ی زون شمال به توجه مقامات ذیصلاح دوباره به فعالیت آغاز نموده بر علاوه ترتیب بر اورد های اول ترمیماتی مساجد ۰ تکایا و تعمیرات دولتی شهر مزار شریف و ولایات هم جوار بایکتمداد دوایر مربوطه دیگر در رابطه به ترتیب نقشه های متمثلاً مهندسی و انجینیری برق - ابرسانی و کانالیزاسیون عقد پرو توکول نموده و نقشه های غرض تطبیق به اختیار شان گذاشته شده است.

۵- این امریت وظیفه دارد که نقشه های مکمل هندسی - انجینیری و تحقیکی اعمار و ساختمان های دولتی و شخصی را در مقابل اخذ حق الز حجه معین طرح و دیزاین نموده و ازان مراقبت فنی بدارد. در سال ۱۳۲۱ الی اخیر برج جوزای سال ۲۲ از مرد رک طرح نقشه ها و فروش نقشه دنای تپیک رهایی شد و امور متفرقه مبلغ ۸۶۲۸۹۳۱

۱- افغانی بحساب مربوط تحويل بانک نموده با وجود یکه مصارف موسمی را اکمال کرده بیشتر از مبلغ شش میلیون افغانی در حساب مربوط ذخیره نموده که فعلاً موجود است.

۶- دولت اسلامی در فعال شدن دوباره این اداره توجه خاصی مبذول داشته و مشکلات موجود را تا اندازه حل و فعلاً کدام مشکل دیرورسه اجرای این موسمه و بسود ندارد.

۷- آمریت عمومی پمای زون شمال مر بوط وزارت شهر سازی و خانه سازی می‌شود .

۸- وظایف مشخص این آمریت تدبیق پلانهای شهری و ترتیب و طرح و دیزاین نتیجه های مهندسی و انجمنی تعمیرات دولتی و شخص در مقابل حق الرحمه و ترتیب برآوردهای اول و لست مشخصات و قیمتگذاری جایداد های دولتی ، شخص و مراتبات از امور ساختمانها در مقابل بروتو کول می‌شود .

۹- آمریت پما در ولا پت بلخ - جوزجان - سرپل - فاریاب و سمنان جمهت بررسی از امور عمرانی و تأییف خوش را در پوکات قانون اجراء مینماید . (۱)

ترانسپورت و حمل و نقل

در شهر مزار شریف بخصوص در سطح ولايت بلخ و سایر حمل و نقل در اکتشاف اقتصادی و اجتماعی نقش مهمی دارد که با راه های سهلالعبور و نهواردها و گذرهای تنگ و عمیق از مرکز ولايت یعنی شهر مزار شریف در داخل و خارج این خانه با سرکهای - عمومی پخته و خام وصل شده است . در عصر موجوده پهند نوع ترانسپورت درین مناقه موجود است . ترانسپورت زمینی توسط موتور گادی ، کراچی و ترانسپورت هوا می توسط طیارات خصوصی ملکی و نظامی .

۱- از همشریان محترم شهر مزار شریف احتراماند تقاضابعمل . مس آیدکه در اعماق ساختمان تعمیرات مورد نیاز خوش طبق پلانهای شهری و اخذ نتیجه ها از آمریت پما مبادرت ورزندتا از یکطرف مطابق دستور پروره سازی عملی گرد و از جانبی به سرمهزی و زیبایی شهر باستانی مزار شریف صدمه وارد نگردد . قابل تذکر میباشد که بعد از پیروزی جنبش طوراً می شمال اعمار ساختمانها بروزگران و پلخ بشدت بجزیان دارد .

ترانسپورت زمینی بر دو نوع میباشد یکی ترانسپورت منصوص و دیگر ترانسپورت دولتی با اندواع عراوه بجای بفعالیت خود همه روزه اداره میدهند و همان درجه سهل العبور و کوستانی و مناطق بین قراء و قصبات مردم اکثراً از حیوانات بار بری استفاده میکنند که به شکل انترادی و یا بشکل قافله در حمل و نقل مواد و اجنباء و حتی اشخاص ترا کنون نقدهم دارد و از شتر، اسب، مرکب، قاطرو وغیره استفاده مینمایند. ترانسپورت هوا می شامل میدان هوا نوری ملکو و نظامی میباشد. میدان هوا نوری ملکی با فعالیت آر پانا افغان الیو- تند) همه روزه به فعالیت های خود اداره میدهد.

نوت— دریای آمودریا که مساحت آن برابر با مساحت ایالات متحده است، از نظر حجم آب و عمق پیشتر دریا یا قابل کشتی رانی میباشد و برای صادرات و واردات مال التبت ره بین افغانستان و کشورهای آسیای میانه و ترانزیت راه شای اروپا

بی توسط کشتی ها حمل و نقل و مورد استفاده قرار میگیرد.
شمعونان خل آهن تقریباً به فاصلهٔ سه الی چار کیلومتر ریندر
حیرتان صادرات وواردات مال التجاره بین افغانستان و کشورهای
دیگر که اهمیت اقتصادی را دارد قابل یاد آوری میباشد.

دول انکشاف و سایط سلکتور خصوصی در شهر مزار شریف

سال	تیز رفتار	تکسی لاری بس موترسایکل تراکتور	تکسی لاری بس موترسایکل تراکتور	تیز رفتار	سال	
۱۳۷۰	۱۰۷۰	۱۲۹۱	۲۳۱۶	۱۳۷۱	۴۳۰	۱۱۲۳
۱۳۷۱	۱۱۷۹	۱۳۱۸	۲۲۸۸	۱۴۱۱	۵۲۸	۱۴۴۳
۱۳۷۲	۱۲۷۰	۱۲۲۰	۳۰۷۳	۱۴۴۰	۱۰۸۴	۲۰۰۰

فاصلمه سرگها از شیرماز شرین الى اخراج آن .

مزار شریف را با ولسوالی سنگبارک ولايت سهل اتصال ميشهد .
 ۷- سرک خامه که از سرک (شولکره الى گشنده) جدا ميشود -
 مرکز ولايت بلن را بمرکز ولسوالی دره صوف به طول ۱۴۲ کيلومتر -
 و به معدن زفال سنگ بطول ۱۷۱ کيلو متر و سهل ميسازد .

۴۲۵	-	کيلو متر	مزار الى کابسل
۲۹۳	-	رر	رر رر گندز
۱۸۸	-	رر	رر رر پلغمصري
۱۲۱	-	رر	رر رر سعنگان
۹۶	-	رر	رر رر خضرت سلطان
۴۵	-	رر	رر رر چهاركست
۳۴	-	رر	رر رر چهاركلي
۰۰	-	رر	رر رر شولگمشري
۹۶	-	رر	رر رر گشنهه
۱۳۵	-	رر	رر رر دره صوف معدن زفال
۷۲	-	رر	رر رر تاشگندر
۲۴۱	-	رر	رر رر سنگچهارك
۲۵	-	رر	رر رر سماه گرد
۱۲۵	-	رر	رر رر کلدار
۵۳	-	رر	رر رر ولسوالۍ ظلم
۴۲	-	رر	رر رر دولت آهشاد
۶۲	-	رر	رر رر شور تيهه
۱۲۰	-	رر	رر رر بندر گلفت
۴۴	-	رر	رر رر چهار بولك
۸۲	-	رر	رر رر آتشمه
۱۳۱	-	رر	رر رر جوز جهان
۱۸۶	-	رر	رر رر پرسنل
۲۰۲	-	رر	رر رر اندرخوي

از مزار ملی فاریس ساپ ۳۰۵ - دیلو متر .
رر رر پل امام بکسری ۱۹ - رر (۱۰)

۱- آمریت عموی حفظ و مراقبت سرکهای زون شمال در سال ۵۱ .
بعد از لغو مدیریت فواید عامه وقت به این اتفاق ضرورت حفظ و
مراقبت سرکها ایجاد شد و در ولایات بلخ - جوزجان و سمنگان
نمایندگیها بی دارد .

همه‌نان در سال ۱۳۶۷- ناینده‌گو آن بروایت ناریاب
ایجاد و فعلا " تحت پلان حفظ و مراقبت سرنجی‌ای زون شمال که مرکز
آن در شهر مزار شریف می‌باشد فعالیت دارد .

محلات مهمه، حیاتي و مؤسسات اداري
 در شهر مزار شریف

- ۱- فابر يكه کود و برق با ساخه ردها يش متخصصين دانلوي و غيره ملحقات آن .
- ۲- رياست تفحصات نفت و گاز با ساخه ردها يش آن .
- ۳- رياست جين و پرس (فابر يكه جين و پرس مزار) و نمایندگيهای خرييد پخته در محلات .
- ۴- فابر يكه تيل کش باختصار .
- ۵- نماینده گی جين و پرس در ولسوالۍ بلخ .
- ۶- خريداري پخته رياست جين و پرس واقع گذر يولمند شهر مزار شریف .
- ۷- فابر يكه نساجي س به بلخ .
- ۸- رياست سيلوي ولايت بلخ واقع دشت هادیان .
- ۹- فنيروزه بهام روول رر رر رر .
- ۱۰- فنيروزه ديسزل رر رر رر .
- ۱۱- سعبده تيشن بزرگ برتر پروژه دانغل تعمير آمر يبت برق و برج های بصرة .
- ۱۲- نماینده گی بانک دولتی (دافغانستان بانک) .
- ۱۳- رر بانک ملي افغانستان .
- ۱۴- رر پشتني تجارتی بانک .
- ۱۵- رر بانک انتشار صادرات .
- ۱۶- رر بانک انتشار زراعتی .
- ۱۷- رر بانک انتشار صنعتی .
- ۱۸- رر بيزي مرکزي زراعت ولايت بلخ .
- ۱۹- رياست زراعت و اصلاحات ارشادی .

- ۰۱— میکانیزه^۰ زراعتی ولایت بلخ واقع داشت شادیه‌ان .
- ۰۲— ریاست اطلاعات و کلتور ولایت بلخ و مطبوعه^۰ ولتو آن .
- ۰۳— ریاست رادیو— تلویزیون .
- ۰۴— مقر شورای فرهنگی جنبش ملی— اسلام افغانستان —
واقع باغ حضور .
- ۰۵— دستگاه تلیفون و تلگراف در مرکز شهر مزار شریف .
- ۰۶— دستگاه شای بین سیم .
- ۰۷— میدان شوا بین ملکی و نظامی .
- ۰۸— تانک تیل ۴۳— ۴۱ و تانک تیل سید کمال مدادات .
- ۰۹— پروژه^۰ آبرسانی .
- ۱۰— تعمیر آمر پوت و رکاب مرکزی قوای نارو محتویات آن .
- ۱۱— پوستون بلخ — پیداگوژی بلخ — تغذیه^۰ بلخ — طب بلخ —
لیسه^۰ باختر — لیسه^۰ سلطان رفیعه — لیسه^۰ فاطمه^۰ بلخی —
مدرسه^۰ اسدیه^۰ بلخ — لیسه^۰ مولانا بلال الدین بلخی — لیسه^۰
غازی امان الله — لیسه^۰ دقیقی بلخی و سایر لیسه ها و مکاتب ابتدائیه^۰
شهر مزار شریف .
- ۱۲— ریاست گمرک بلخ .
- ۱۳— تحولیخانه های پانک انکشاف زراعتی .
- ۱۴— گدام کود (ذخیره^۰ کود کیمیا وی) .
- ۱۵— مدیریت ترافیک و سایر مراکز رسانی آن .
- ۱۶— سینما مزار — سینما بلخ و مزار تیاتر .
- ۱۷— تلوپهای عروضی صدیقیار — نظرگاه — البرز — هوتل مزار —
ریاست کود ویر، مزار — سوزمه تله — مقسومی و نهایون .
- ۱۸— مارکیتهای حاجی صفر علی^۰ منزله — حاجی شهزاده (۹)
منزله — تقاییت آ منزله — واحد فلز^۰ منزله — سوزمه تله —
۵ منزله — مدیر قیوم^۰ منزله — مارکیت مندوی — مارکیت —
بايقرا^۰ منزله — هوتل برات^۰ منزله و غیره .

- ۳۸ - نمایندگی ریاست امور خارجه *
- ۳۹ - دستگاه های تبلیغ کشی (جهاد خانه) و صابون سازی شخصی *
- ۴۰ - شرکت قره قل و کمیسری نظافی بلخ *
- ۴۱ - شفاخانه ها *
- ۴۲ - ریاست تعلیم و تربیه * ولايت بلخ *
- ۴۳ - دستگاه های شیرینی پزی شخصی *
- ۴۴ - قومندانی امنیه * ولايت بلخ و حوزه های پولیس آن *
- ۴۵ - شورای علمای جهادی افغانستان *
- ۴۶ - شورای شهر جمهوری اسلامی ولايت بلخ *
- ۴۷ - شورای فرهنگی حرکت انقلاب اسلامی - وحدت اسلامی - حرکت اسلامی ولايت بلخ - کتابخانه های عمومی شهر و غیره موء *
- ساخت فرهنگی - کلتوری و اجتماعی *
- ولايت بلخ دارای یك میلیون نفر نفوس از (۱۰) ملیتبوده و بیشتر از (۴۸۴۴) منزل مسکونی و همچنان ۱۲ - هزار نفره ز مین برای آبادی منازل که در شهر نو تو زیع گردیده * بیشتر از (۱۰۰) محراب مسجد (۳۱) باب تئیه خانه بیشتر از (۱۱۰) دریند سرای (۲۰) هوتل شخصی (۱۰) باب مكتب لیسه عالی - ۲۲ باب مكتب ابتدائیه ۱۵۰ - در مطیون پشمول ۳ باب دیهو های ادویه دولتو (هوخست ابن سينا و ریاست امور فارمسي) بیشتر از (۳۷۰۰) دوکان (۷) فاپر یکه مهم اقتصادی دولتو (۲۳۹) موئسه اقتصادی و فرهنگی دولتو بیشتر از (۷۸) اپارتمان (۱۰) حمام عمومی (۴۰۰) فرو شنگاه (۵) مرکز صحی (۳) مؤسسه تحصیلات عالی و مسلکمسی * (۵۰) آرا یشنگاه (۲) سینما و یك نتداری (۲۵) برج برق - (۳۸) سحاوار (۳) حوض آب بازی (۵) میدان وزشی (۱) مكتب نرسنگ و نواحی دشتگاه شهر داری ۴۰۴ غرفه و ۸۴ موئسه شخصی میباشد *

صوبه‌ود یت پا منای عمیق در شهر ساز شریف

پاه هنئیکه مربوط آمریت‌آبر‌مانی ولايت بلخ (۱) اندقرارذیل.
اسست:

۱- پاه عمیق انکشاف زراعت مربوط پروژه آبر‌مانی ولايت بلخ ۰
این چاه عمیق دارای ثار فیت ۲۰ لیتر آب در فیثانیه بوده و در مناطق
ذیل توزیع میگردد:

- گذر راهیه قهر - کارتہ مامورین - کارتہ شفاخانه - سخن آباد
گذر انصاریہ - ساخه چار راهی حاجی ایوب ۰

۲- چاه عمیق داشل لیسہ فاطمه بلخش که ڈار فیت تولید (۱۰) لیتر
آب را در فیثانیه داشته و توزیع آن به گذر راهی ذیل صورت میگیرد:

- گذر تومن - گله درک - چندک و تلندر شاه ۰

۳- پاه عمیق صفا برات - دارای ڈار فیت تولید (۵) لیتر آب در
فیثانیه بوده و از طریق این چاه عمیق به گذر راهی ذیل آب توزیع -
میگردد:

- گذر اوته قل - مال بازار - قسمتی از گذر سیاه گرد و مدرسه
سلطانیه ۰

۴- چاه عمیق داخل مدرسه سلطانیه - این چاه عمیق نیز ڈار فیت
تولیدی بالاتر از (۱۰) لیتر آبرادر فیثانیه داشته که بخلاف حل
مشکلات مدرسه مذکور و نواخن قریب آن یعنی عقب تفصیلات
آب صحن آشامیدنی را توزیع میدارد ۰

۱- سال تا سیس پروژه آبرمانی ولايت بلخ (۱۳۵۴) بوده که
از ریاست شهرداری وقت مجزا شده است.

۵ - چاه عمیق کارته باختبر از طریق این چاه که دارای ظرفیت تولیدی ۱۵ - لیتر آب در فی ثانیه میباشد آب آشامیدنی در مناطق ذیل توزیع میگردد :

کارته باختبر - قسمتی از کارته بخندی وغیره .

۶ - چاه عمیق پروژه (۵) - ظرفیت تولیدی اذافه از (۱۰) لیتر آبرادر فی ثانیه دارا بوده و بمناطق ساحه پروژه (۵) آب توزیع مینماید .

۷ - چاه عمیق گمرک مزار شریف (کارته صلح) - ظرفیت تولیدی (۱۰) لیتر آبرادر فی ثانیه داشتمو برای قسمتی از پروژه (ایم) - آب آشامیدنی توزیع میسدارد .

۸ - چاه عمیق کارته شراسان نمبر ۲ - ظرفیت (۱۰) لیتر آبرادر فی ثانیه دارا بوده و مشکلات مردم ساحات کارتنه شراسان سوم را مرفع میسازد .

۹ - چاه عمیق کارتنه شراسان نمبر ۳ .

۱۰ - چاه عمیق نوبهار .

۱۱ - چاه عمیق گذر سید آبداد .

چاه های عمیق که فعلاً "تحت پلان" میباشند و در آینده به ذخیره عموم ارتباط میگیرند غواص ذیل اند .

چاه عمیق پوسته کمر پند - بابه یاد گار - چاه عمیق داخل محوطه تشنیک حرفی .

ناکفته نماند که چاه عمیق لیسه سلطان رضیه با ظرفیت بالاتر از -

۱ - لیتر آب در فی ثانیه که به گذر های محمد بیگ سرشنک، قسمتی از گله جهاز خانه، معدن نمک و دروازه خلیم آب آشامیدنی صحسن توزیع مینماید و چاه عمیق گذر استالقی هاکه از طریق این چاه عمیق با ظرفیت (۴) لیتر آب در فی ثانیه به ساحات همبووار آب آشامید - نی توزیع میگردد با دو حلقه چاه عمیق روشه شریف که ظرفیت تولیدی نه رکدام آنها (۵) لیتر آب در فی ثانیه بوده مر بوده نشود

روضه^۱ شریف میباشد که از مارپیچ آبرسانی حفظ و مراثیت میگردد (۱)
در شهر مزار شریف در حدود ۷۰ کیلو متر تندیلو له شای عمو من
آبرسانی صورت گرفته که تابل یاد آوری میباشد (۲)

-
- ۱- ترار مالیه انجمنران آبرسانی ولايت بلخ آبيکه از در نگاه صحی و پا بصاره دیگر از لحاظ کمیت و کیفیت عالی بوده در استنام سرک دهدادی - مزار شریف وجود دارد .
 - ۲- مجموع پناه بنای عمیق مخصوص و دولتو در شهر مزار شریف در حدود (۱۰۰) سطقه تعمین شده است .

وضع فن هنری و کلتور

شهر مزار شریف موکز ولايت بلخ که اهمیت خاکه مذکوب دارد.
از لحاظ صنعت و تجارت و مراکز علمی و فرهنگی در خور اهمیت
فراوان میباشد. بلخ باستان که مهد پیروش بزرگترین دانشمندان
و نواین عزیز کشور محبوب ماست در دراز نای تاریخ شاهد تحولات
بزرگ علمی و فرهنگی بوده. سواره اشخاص خبره و جوانان دانش پژوه
را در دواهان شفوش پیروانیده است. اینک به ارتقا طبقه موضع
وضع بشری، گلتوی و فرهنگی شهر مزار شریف را طور مختصر ذ پلا
مورد مطالعه قرار مید شیم:

تعلیم و تربیه فریاد بیتلخ :

الف- نظری پر پگونگی معارف قبل از مکاتب عصری :

داور یکه اسناد و شواهد تاز پیشی به اثبات میرساند بلخ در طحول -
تاریخ ۵ هزار ساله خود نمواره گشواره تربیت و پرورش تحقیق
و اندکان علوم و دانش بشری بوده و پیشون معبد نوبهار که زائرین از
آسیای میانه هستند پیشین و چنین و شوق آسیا غرض زیارت و فراگیری
تعلیم مذہبی پسر زمین بعده زیبا روی من آوردند یکی از ایام
شواهد ایست که ریشی های بزرگ در اینجا مردم را به سواد و تعلیمات
مذہبی تربیت میکردند . بعد از نفوذ دین هدمند اسلام تعلیم
و تربیه را فراگیری آموزش های دینی تشکیل میداد که تواریخ صراحت است
تاریخ ۱۲ هزار مکتب و مدرسه در شهر بلخ فعال بود . «یست
درسی در دو مرحله صورت میگرفت بدین ترتیب که اطفال از ۷ و ۸
سالگی بمکاتب که اغلب در جوار مساجد و یا خود مساجد وجود داشت
از الفبا شروع نموده سوره های کوتاه جز سی ام قرآن کریم را بسا
پیش میگردند این دست ابتدایی میگذرد

فرا گرفته به مرور کامل قرآن کریم می پرسیدند و نکتب عتاید ^۶ فقهه
حسن سلطان و مباری ریاضی را می آموختند که این محله برای عموم
ادفاف تا سنتین نوجوانی تکمیل میگردید ^۷ و مرحله دوم که شامل
تحصیلات عالی بود در مدارس بزرگ پیش بروده میشد و دانشمندان کسنه
بدرجه طمیت بزرگ و عالی رسیده بودند و تلیفه تدریس را الجرا می
کردند ^۸ دختران نیز اکثر "در مکاتب خانگی نزد زنان با سویمه
و دانشمند سواد و تعلیمات دینی را فرا میگرفتند" این زنانیکه بنام
(ماجی ملا) یاد میشدند دختران و یعنی پسران خود سال را به
تعلیم قرآن کریم ^۹ کتب فقهه دیوان حافظ و بیدل شکست آشنا
میگردند و فضلاً "هم این نوع تدریس و تعلیم رواج کامل دارد که
بنام مکتب خانگی یاد میگشتند" ^{۱۰}

ب - ساقیه تعلیم و تربیه عصری و فصلی در ولایت بلخ :

در سال ۱۳۰ مقتبی رسمی بنام مکتب ابتدائیه عزیز آباد در گردرب
آپشن تا سی سال و در همان سال مادری "مسارون ولایت نیز ایجاد
شد" ^{۱۱} مکتب مذکور که بعدها بنام مکتب شاهزاده نامگذاری شد ^{۱۲}
در عین ساخته محدث ڈاکٹر شاهزاده بنام مکتب شاهزاده سیمین گردید
بعد ها بنام متوجهه بجزرالاحمد شهید نامگذاری شد که فعلاً بنام
مکتب (جزرالد و ستم) نامیده میشدند ^{۱۳} بعد از اوایل سلطنت
ڈاکتر شاهزاده مادری مسازیه ارتقا گردید شهید اداران آن مکمل شد ^{۱۴}
ایجاد و بکار آغاز نموده در سال ۱۳۶۲ مدیریت تعلیم و تربیت مسنه
بلخ برای ایجاد تعلیم و تربیه ارتقا یافت ^{۱۵} در سال ۱۳۷۰ (۱۰۴)
باب مکتب در ولایت بلخ فعال بوده که باداشتن (۱۳۸۸) ۵ نفر
شاگرد توصیل ۱۸۵۹ این از استادان تدریس میشدند ^{۱۶} مقررات تعلیم
و تربیه در مکاتب بنا فور نور مال و عادی پیش بروده میشدند ^{۱۷} در طبسی
یکمال اخیر (۱۱) باب مکتب بود یادا "ایجاد و فعال ساقیه شد"
انجمن راهی دفتگانه بمنظور اجرای این امور تعلیم و تربیه در مکاتب
مطابق لایحه و نایوف شد ممکنات شناسان را

انجام میدهند · در سال ۱۳۷۰ بتمداد (۱۲۲۷) اتفاقاً
واجد شرایط شمول به صنف اول مکاتب جذب شده اند ·
از روز های ملی و بین المللی استقبال بحمل می آید · مسایل
داغ روزه اخبار مهم یو میه و هفته وار ملابق پنهان های معاونین امور
تربيوي تبلیغ میگردد · جرايد دیواری در مکاتب غرض نشر اخبار
بمنظور رشد استعداد های فکري شاگردان تهیه و مادوار تجدید
میگردد ·

اتفاقهای گروه های هنری از تبیيل رسائی، بخطاطی، دو شسته،
بافت و غیره بمنثور گزارش آثار هنری شاگردان در مکاتب اینجا داشده
مسابقات سپورتی بین مکاتب مطابق تشییم او قات آمریت سپورت
حریان دارد، شاگردان ممتاز تشویق میشوند · کنفرانس های
صنفی هفته وار و کنفرانس های عمومی مادوار در مکاتب تدویر میشود ·
در روز مسلمین و اجرآت کارهای تعلیمی و تربیتی در مکاتب از طریق
مدیریت نظارت تعلیمی و قتا "وقتا" بررسی و در رفع نواقص و نهایی
صورت میگیرد · سیمینار میتوان یکی علم برای بلند بردن سطح دانش
استادان تدویر یافته است · کارهای اداری و دفتر داری یو میه
بحالت خادی پیش برد و میشود ·

دانشگاه بلخ - پو هستون بلخ منحیث یادنیاد آموزش عالی
باداشنن پچهاردانشکده شامل (ادبیات، انجمنی، وزارت و اقتصاد)
پاکمیت (۴۰۰) نفر پسر و دختر دور ماء حوت سال ۱۳۶۶ گشایش
یافته و فعلاً "درین دانشگاه هزار دانشجو که شامل دختر و پسر
میباشد بوجیله بیش از شصت استاد دایی و خدمتو از مؤسسات -
مر بوط ولايت بلخ و کابل که درجه تحصیل استادان را بیشتر ارسویه
ماستر تشکیل میدهد بنابر متدارم تدریس میشوند و همچنان طلاوه از -
دانشجویان ولايت بلخ، جوانان ولايات دیگر پیون بدهشان، فاریاب
کندز، سمنگان و جوزجان نیز درین دانشگاه مصروف تحصیل اند ·
پو هستون بلخ دارای (۱۱) دیوارتمنت بخش مر بوط به پنهان
دانشکده میباشد · درین دانشکده دا لا براتوار های مخصوص هشامین

مختلفه کيميا · بيلوجي · فزيك · جيو لوجي · الکتروتخنيك وجيرو
ديزني ايجاد گردیده است · اضافه از (۶۰۰۰) جلد کتب
ادبي · تاریخي واقتصادی در کتابخانه دانشگاه مورد استفاده ·
استادان و محصلان قرار دارد · همچنان طبع و نشر مجله علمی
دانشگاه بلخ تحت عنوان (بلخ) که در آن اثار و نبشه های عده اندش
و پژوهشی استادان به شهر میر سد · قابل ياد اوري است که
بخاطر فراهم اوري شرایط بهتر برای محصلان · کلوب محصلان تیمهای
ورزشی ايجاد شده است که شامل تیم والیبال و فوتbal میباشد ·
محصلان میتوانند اوقات فراغت شانرا با این بازیها سپری نمایند ·
کلینیک صحی دانشگاه بخطاطر معاینه و تداوی لازم برای استادان
محصلان و کارکنان این مؤسسه همه روزه بفعالیت خود ادامه میدهد ·
همچنان کانون ادبی محصلان دانشگاه بلخ باداشتن (۳۵) نفر
عنوان فعال میباشد · باید گفت که جهت اعماشه بود و باز محصلانی
که از ولایات دور دست شامل دانشگاه گردیده اند سیستم لیلیه ها ·
(زیستگاه های شبانه پسران و دختران) ايجاد و زمینه زنده گی ·
نسبتا ارام برای دانشجویان شامل در لیلیه فراهم گردیده است ·

انستيتوت پيدا گوزي دانشسرای رودکي بلخ :

دانشسرای (انستيتوت پيدا گوزي رودکي) ولایت بلخ در سال ۱۳۴۲
بنام تربیه معلم ايجاد گردیده و در سال ۱۳۶۲ به انستيتوت پيدا ·
گوزي رودکي (دانشسرای) ارتقا داده شده تا حال چندين دوره و به
تمداد تقریبا ۲۹۳ تن به سویه لیسانس تقدیم جامعه نموده که
بحیث استادان و زیده بشمار میروند · فولاد ر دانشسرای رودکي
به تمداد ۵۶۰ تن از محصلان که ۷۳۵ تن دختر و ۳۰۳ تن پسر می
باشند شامل درس بوده که در رشته های کيميا · بيلوجي · ریاضي
فزيك · علوم اجتماعي (جغرافيه · تاریخ) زبان و ادبیات دری ·

پاپرقی صفحه ۶۸ نمبر (۱) · درین اوخر دانشگاه حقوق و ·
شرعيات نيز در پيو هستون بلخ چدیده تاء سیس گردیده است ·

زبان و ادبیات پشتونی یک وقت از طرف ۴۲ تن از استادان معتبر —
ووریده به سویه های لیسانس • مافوق لیسانس و ماستر در ریس میشود •
این دانشسرامجهز با ابراتوارهای مخصوص در رشته های کمیا • فنیک
بیالوجی (زیست شناسی) بوده و اثاق سمعی و بصری ان همیشه —
فعال بوده وجہت استفاده محصلین فعالیت مینماید •

دانشکده پزشکی (طب) این سینای بلخی :

این دانشکده در ماه حوت سال ۱۳۶۶ در ولایت بلخ گشایش یافت
که در اغاز دران (۲۵) دانشجو شامل دختر و پسر سرگرم آموزش —
گردیدند • آکتون شمار دانشجویان تقریباً به (۴۲۱) تن وز استادان
ان به بیش از (۲۴) تن می رسد که از ولایت بلخ و سایر ولایات کشور
میباشند • این دانشکده پزشک های جوان را به سویه بالاتر از —
لیسانس در رشته های گونه پزشکی (طب) آماده میسازد •

مطبعه دولتشی بلخ

مطبعه دولتشی ولایت بلخ به سال (۱۳۰۰) هشتاد و سی و رمرحله
نخست با چاپ سنگی به طبع جریده بیدار • اسناد و جد اول دفتری
این ولاية مادرت میورزید • در سال ۱۳۲۱ کار طباعتی مطبعه با نصب
یکپایه ماشین طبع حروفی رونقی بیشتر یافت خاصتاً اینکه یکپایه ماشین
برقی طباعتی در سال ۱۳۴۱ نصب این مؤسسه گردید •

اکون مطبعه دولتشی ولایت بلخ باداشتن دوپایه ماشین طبع اخبار
دوپایه ماشین طبع اوراق • یکپایه ماشین برش • یکپایه ماشین ذوخت
و سه پایه ماشین گستنر فصالانه پاسخگوی نیازمندی های امور —
طبع اولیت بلخ میباشد • طبع (۵۰۰) نسخه روزنامه بیدار
در روز • (۵۰۰) نسخه جوییده (یولدوز) دو مرتبه در هفته
و سایر اسناد و فورمه جات دفتری ارگانهاي دولتشی ولایت بلخ از طریق
این مطبعه میتواند نوونه هایی باشد از تلاش صادقانه وطن دوستانه
کارگران و منسوبین این مؤسسه • درین اوخر یکتمداد —

مطابع شخصی بنامهای (شو خک - نوید - عابد) وغیره نیز در شهر
مزار شریف جدیدا ایجاد گردیده که مشکلات طباعتی مردم را تا
اندازه مرفوع می‌سازند.

نشریه‌های موقوتی که در شهر مزار شریف به نشر میرسند:

- ۱- روزنامه بیدار •
- ۲- جریده یولدوز •
- ۳- جریده ازاد فرهنگ خواهر برادر سلام •
- ۴- جریده ازاد اندیشه •
- ۵- جریده ندای اسلام نشریه شورای عالی جنبش ملی اسلامی -
افغانستان •
- ۶- مجله جنبش نشریه شورای عالی جنبش ملی - اسلامی افغانستان •
- ۷- جریده ارمغان نشریه شورای فرهنگی جنبش ملی - اسلامی رر •
- ۸- مجله ازاد شو خک •
- ۹- جریده ازاد وحدت •
- ۱۰- مجله پیام جهاد نشر
- ۱۱- مجله پیام توحید نشریه حزب وحدت اسلامی بلخ و جریده شرم •
- ۱۲- مجله کوثر نشریه شورای خواهران حزب وحدت اسلامی بلخ •
- ۱۳- مجله پیام زنان
- ۱۴- مجله صراط المستقیم نشریه شورای علمای جهادی افغانستان •
- ۱۵- مجله قبیه الاسلام نشریه شورای ولایتی حرکت انقلاب اسلامی
ولایت بلخ •
- ۱۶- مجله بیان نشریه انجمن اسلامی دانشجویان ولایت بلخ و
یکتعداد نشریه‌های موقوتی دیگر • همچنان مجله متوفی یول از طرف
انجمن فرهنگی امیر علیشیر نوایی •
نمایندگی ازان اطلاعاتی با خبر در پوکات مدیریت مابوعات وقت

بسال ۱۳۲۰ ناسیس، گردیده که هفته وار تیلگرامی اطلاعات و اخبار
ولایت بلخ را به کابین انتقال میداد. در سال ۱۳۲۹ با امداد تیلفون
به نمایندگی از انس اطلاعاتی با خبر انتقال اطلاعات و اخبار مرکز مینه
مساعدی حاصل نمود اما با آنکه موجودیت مؤسسه اطلاعاتی و خبری
در ولایت بلخ داملا میر میتداشت نمایندگی از انس اطلاعاتی با خبر
ولایت بلخ در سال ۱۳۳۲ کاملا لغو از تشکیل افتاد.
مدبدو سال مالب خبری بو سیله شخص قراردادی بمرکز -
انتقال داده میه د نا آنکه مجددا مؤسسه اطلاعاتی رسمی شروع -
فعالیت نمود. ۱۳ سال قبل از امروز ریاست مرکزی از انس
اطلاعاتی با خبر به سطح ولایت ارتقاء پذیرفت که این اکشاف موجب
وسمت زمینه مای فعالیت مسلکی نماینده گی از انس اطلاعاتی با خبر
ولایت بلخ گردید. نماینده گی از انس اطلاعاتی با خبر ولایت
بلخ بادر اختیار دامتن یکایه دستگاه تیلی تایپ توانایی اخذ
و انتقال اخبار و اطلاعات فی مابین مرکز کابل و ولایت بلخ را دارامیا -
شد. مزید بر خدمات مسلکی ژورنالیستیکی که نماینده گی
از انس اطلاعاتی با امتر ولایت بلخ مصدران میگردیدیکی هم تدویر
نمایشگاه های عکاسی است که شایان توصیف میباشد.
رادیو - تلویزیون بلخ

رادیو - تلویزیون از جمله وسائل اطلاعات جمیع بشمار رفته که
در تنویر اذهان عامه و بلند برد ن سویه محتوی افراد نقش ارزنده
یی را بازی میکند. باید گفت که تلویزیون انقدر سابقه بیشتر
در ولایت بلخ نداشته در حالیکه فعالیت نشراتی رادیوییشتر می
باشد چنانچه بار اول بتاریخ ۲ حوت (۱۳۶۲) رادیوی ر ولایت
بلخ به نه راه خوییں اغاز نمود. در آغاز مدت نشرات آن در حدود
یک ساعت بود ام در سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۶۴ اگر از نشراتی آن به ۲ تا ۳ ساعت
رسیده واز شروع سال ۱۳۶۴ تا اکنون پنج ساعت نشرات دارد.

برنامه های را دیو بلخ بزبانه ای دری و از بینکی هترکمنی و پشتونی
میباشد . درین نشرات مزید بر سرویسهای شبری و تبصره های -
سیاسی ، اعلانات ، راپور تازه ها ، موسیقی ، پروگرام های انتظامی
فرهنگی و ادبیات ، زراغت و احوالات ارضی ، جوانان ، پادشاهان -
صلح ، صحت و زندگی ، اطفال ، رادیو و فندهای مت

شما و پاسخ به نامه های نیز جای دارد .

باید یاد آورشویم که در ماه حمل ۱۳۱۵ ریاست تلویزیون بیز
در سطح ولايت بلخ تأسیس گردید که فعلاً "دارای" (۳۰) نفر کارمندان
مسلمکو بود و بر نامه های نشرات تو آنرا پروگرام های ذوقی ، ادبی (۱)
فرهنگی ، سیاسی ، نظامی ، مذالاتی و فلمهای هنری احتمامی نماید .

كتاب فروشی بیهقی

موسسه طبع کتب بیهقی در موکز کابل از سابق وجود داشته و نما
یندگی آن سال ۱۳۶۵ در ولایت بلخ تأسیس شده است که دارای
تحمیر اساسی در جنوب غرب رویه هارکه بوده شامل ممتازه عروض کتب
مهمانخانه و هنری ذخیره کتاب میباشد .

درین ممتازه سود مند ترین کتابهای تولیدی و تحریری به نزد -
نازل بفروش میرسد . این کتابهای از طرف اتحادیه شهراونیوی مسند
گان افغانستان ، وزارت تحصیلات عالی و مسلمک ، وزارت عدلیه و کمیته
دولتی طبع و نشر تهیه گردیده و مطالب تاریخی ، ادبی ، ساینس
و کلتوری را دربر میگیرد . در ممتازه فروش کتب بیهقی مجلات
روز نامه ها و جراحت آزاد نیز عرضه میگردد . (۲۰)

۱- بیشتران ۸۰ فیصد باشنده گان شهرضا رهیف و نتاط همچوار آن -
باید اشتن تلویزیون در مازل شان این پردازه را ارتقا های مینمایند .
۲- کتابخانه های مهم در شهرها رهیف اس کتابخانه رویه هارک .
۳- کتابخانه مولانا خاصته آن کتابخانه پوششون بلن ۴ - کتابخانه
انستیتوت پیدا نون رود کی بلن ۵ - کتابخانه مدیریه اسدیه بلن ۶ -
کتابخانه با این قدر کتابخانه های روزی از نیش نیں اسلام وغیره .

شورای ولایتی انجمن کتابداران و ناشران افغانستان

انجمن کتابداران و ناشران افغانستان که در سالهای قبل منعیث شد
یک سازمان فرهنگی در مرکز کابل وجود داشته از اول سال ۱۳۷۲ —
از طرف دولت اسلامی در سطح کشور برسیت پذیرفته شده ودارای
تشکیلات ابتدایی میباشد که البته در آینده تقریبی اندکشاف وسیع
خواهد نمود . این سازمان فرهنگی در آغاز سال ۱۳۷۱ در شهر دزار
شریف مستعنه تداری شده و مرکز فعالیت آنرا تعمیر سلام خانه واقع
با غضور تعیین کرده اند و انداف عمده انجمن را تنظیم کتابخانه
ها تدریس مصلحت کتابداری و تورید و تولید کتاب و در مجموع رشد
فرهنگ ملی و خدمت به علم و دانش تشکیل میدهند و مسؤول انجمن —
شورای ولایتی بلخ الطاج خلیل الله حافظ بوده ودارای ۱۰ عضو
مسلمان و اداری میباشد .

پیشینه هنر کاشی سازی در بلخ باستان

کاشی سازی یکی از هنر های تفییسه و صنایع دستی تدبیه سرزمین
خراسان است هنر کاشی سازی در سرزمین خراسان مجمله بلخ —
سابقه دیرین دارد که با دستیابی سفالینه های لعابدار مدور
بیضوی و مربع و نگینه بی در خرابه های بالاحصار بلخ که با خصوصیت
کاشی های امروزی تطابق بهم میتوان پیشینه تاریخی این هنر
ظریف را در بلخ باستان به صده های سوم و پنجم هجری مرسوط
دانست . استفاده از کاشیها در صنایع معماری خصوصاً "آینه" متبرکه
بداری و مقاوه ها به آغاز مدنیت تیموریان در بخش های وسیع —
خراسان و اسیای میانه رواج پیدا کرد که شادکاری های با تیمانه های
شنر را میتوان در مسجد گوهر شاد مشهد، مسجد جامع شرات و رواق
مدرسه و خاتمه مخواجه ابونصر پارسا در بلخ، بتایی های تند سبز یا
نتاره خانه در جوار روضه شریف شاه اولیا "ک" مشاهده کرد و پیشینه

آن به بیش از (۱۰۰) سال میرسد که اطراف آن باشد. ثلثت
در نهایت تفاسیت و زیبایی نگارین شده بود.
این بنای با عظمت تاریخی (۳۲) سال قبل کوردهانه تخریب
گردید. کاشی کاری رواق و خاننه خواجه ابونصر پارکه
از ساخته های قرن پا زده همچویی، است با کاشی برشی ترین شده
و مسایل پنگونگی کار خانقه مذکور را به از نگاه خصوصیت دندویی
و چه از نگاه ماهیت مواد مورد استعمال میتوان در کارنا شای مسجد
و خاننه ها وغیره در از بستان مشاهده کرد.

کار کاشی روپه شریف در حدود (۱۲۲) سال قبل با تمام محمد
علم لویناب تر کعتاش از طرف یکی از شاگردان مکتب کاشی بنام
استاد سمعیع سمرقندی اشام نگاری شده که استاد موصوف بسا
استفاده از کاشی (برش) پیزاره های خاننه و خاننه خواجه روپه شریف
ربا الشهاب از ترکیبات عمارت نقاره خانه کاشی کاری کرده و همان ن
به کاشی کاری هر دو گنجید خاننه پرداخته استاد سمعیع مذکور نه
تنها در تنوع اشکال طبق کاشی خرافیت بضریج داده بلکه او شدیده
تا انواع کاشی را از نگاه خصوصیت ماختقا نی ترکیب و رنگ مورد
امتحان قرار داده و این نظر نقوی را بکمال خروج خود براند.
او توانسته بود طی چهار سال کار خود که بعدتر از آن حازم بیت الله
شریف شده نوی کاشی را تحت تولید و تحریر به قرار داده عبارت از

۱- کاشی برشی ۲- کاشی نگینه یعنی آه کاشی خشتی بود.
کاشی نگینه یعنی دارای تفاسیت و زیبایی شاضی است که شاگردان استاد
سمعیع بعدتر کاشی برشی رانیز به دو نوع تولید مینمودند که یکی کاشی
برش خشتی و دیگری خشتی لا یعنی نامیده میشود. از کاشی نگینه
یعنی با وجود داشتن تفاسیت و زیبایی خاص آن مقام سفانه فصله استاده
نمیشود. از نگاه تنوع اشکال طی سه سال یعنی از سال
(۱۲۸۵) هجری تمری تا سال (۱۳۱۵) هـ ق. به اثرا بنتسار
شاگردان استاد سمعیع خصوصاً "کاشی های مار پیوه کوزه فروشی

چار که ... گره - نگینه بی مقرنس (که نوع اخیر استعمال کمتردارد) غات و گونه از جمله، انواع معمولی کاشیهای مورداستفاده میباشد.
کاشی با این ذرا فت و زیبای خود از نگاه مواد طرف کار برداشته شده
از فرآبرد شای معدنی بلخ و مناطق اطراف آن ترکیب، و تهییه میشود.
نه عبارتند از خالک منصوص منقسمه ای دشت شادیان، هشتگی چشممه،
شفا، هنواجه یلغار ولسوالی خلم وبالاحصار بلخ و پلک ماده، معدنی
بنام (مغل و خالک برکت) سرب، قلعه وغیره که بخاذل رنگ آمیزی
از زنگ و کشته، سر، و آشن نیز استفاده بحمل می آید.

شاگرد پیغمبر دست استاد «مجمع بنام» (آرتق مزاری) شاگردان
متعددی، درین رشتہ، نفری تربیه کرد که در رسالهای اخیر میتوان
از خلیفه تقشیبند، خلیفه ایشان باز محمد، غلام حیدر و خلیفه
حکیم نام بسرد. استادان ورزیده کاشی کاری (نصب کاشی)
عبارت بودند از خلیفه امیر، خلیفه طا، خلیفه خیر الدین، خلیفه
سلام و خلیفه عباد که تسمیهای عده، نار کاشی عمارت روزبه، شریصف
و مسجد، بامع آن کارهایین استادان لایه، بشمار می آید.

کاشی سازی یکی از نظرهای نفیسه و صنایع دستی تدبیر سر زمین
شراسان است که جداً مستلزم توجه و تکریه داشت و انتشار
میباشد، مواد کاربرد نکار کاشی همارت از نار بن بالقوه، سنگ چقمق
در یا بی و چوب، فیدار میباشد.

(پیشگامان نفر کاشی سازی در شهر ما، محمد حکیم باشی شعبجه،
کاشی سازی شاگرد ایشان باز محمد میباشد) که دارای پیش از
تجدد سال کار درین رشتہ و سابقه درین رشتہ داشت و تاکنون
پهار تن شاگرد مادر را تربیه و به جایمه تدبیر نموده اوست.

تلزم معنی الدین شاگرد ایشان باز محمد از بسطه، کاشی سازان
ماهر ولایت بلخ است که دارای (۱۷) سازهای بقیه، کاردر بمنظر
کاشی سازی داردو تا حال توانسته که شهر قرقش شاگرد، شوب، رادرین -
عرصه تربیه نموده و آماده نهاییت برسازد.

از جمله شاگردان با استعداد بیشتر، کاشی سازی، امروز میتوان -
از افراد ذیل یاد آوری نمایند :

اب محمد رحیم ۲- عبیب الله آ- محمد ابراهیم ۴- شیر محمد .

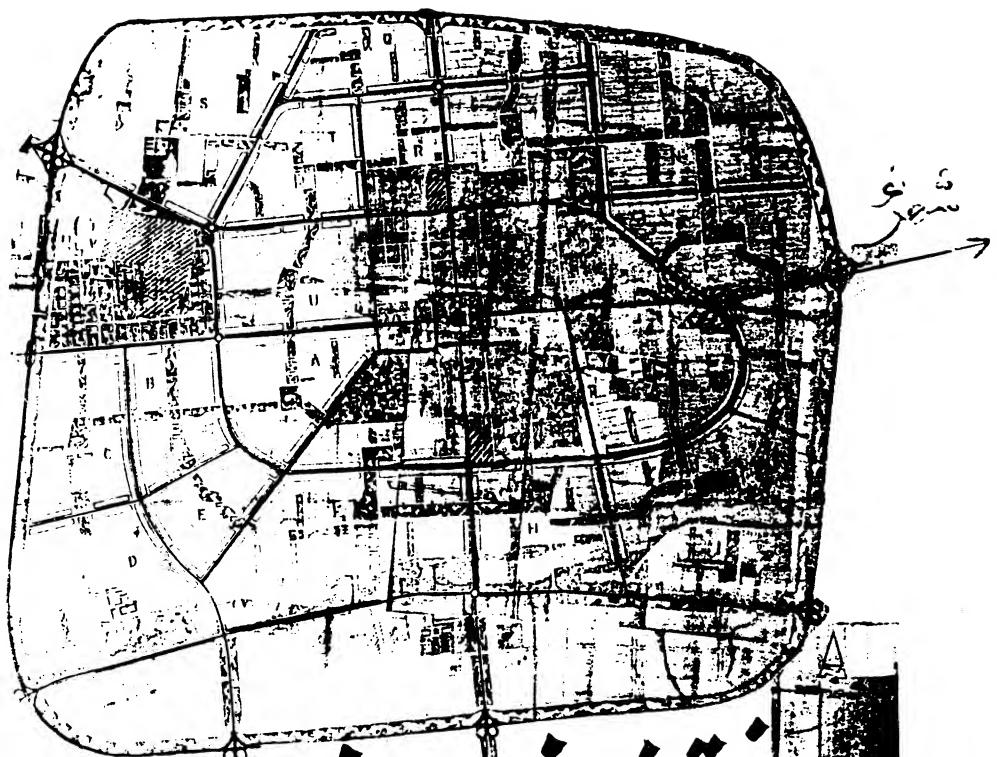
انجمن اسلام نویسنده گان ولايت بلخ

انجمن اسلام نویسنده گان ولايت بلخ يك نهاد معتمد و شناخته شده فرهنگي در کشور ميشود که در آن نویسنده گان « شاعران و پژوهشگران ادبی و ادبیات شناسان ولايت بلخ که بعضها "از نئمه گان ادبیات معاصر کشور ما میباشد عضویت دارند .

انجمن اسلام نویسنده گان ولايت بلخ از بخشهاي زير ین - تشکيل يافته است :

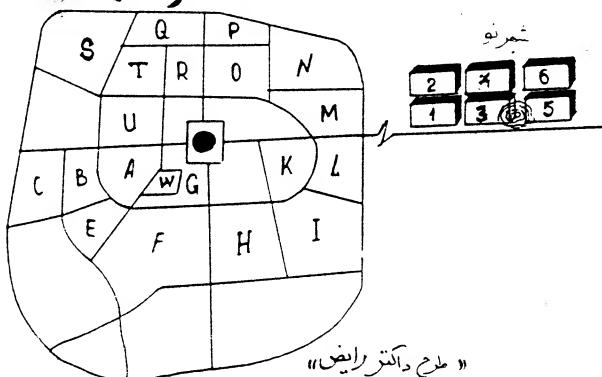
بخشنده داستان، بخش طنز، بخش پژوهش ادبی و تقدیم ادبی، بخش ادبیات جوانان، بخش روايي فرهنگي و بخش امور اجتماعي . ساختار تشکيلاتي انجمن مشتمل از چهار بخش معاون و مسؤولان بخشها که در مجموع همه، اين دا گروه دبیران انجمن را ميشاند . بر نامه هاي فعالیت هاي ادبی انجمن توسيط گروه دبیران، ذرطی نشستهای متناوب و فوق العاده ریشه میشوند . از برنامه هاي دایع فعالیتهای ادبی انجمن، برگزاری بزرگ مهای ادبی، شوانش هصر و - داستان، شب نشیق ها، پژوهگداشت از شخصیتهای بزرگ ادبی متقدم، متأثر و معاصر گستره ادبیات مناقه، کشور و محصل - راه اندازی سمینارها و کنفرانسهاي ادبی و سایر مخالف و جشنواره های فرهنگی میباشند . باید یاد آور شویم که شهراو نویسنده گان معاصر ولايت بلخ تزار ذیل است :

۱- محمد شفیع رشیدر : فرزند یحیی خان به سال ۱۳۰۲ شمسی در شهر مزار شریف متولد گردید بصورت شیر رسم تحصیل دانش

لئے شہر مراشریت

مزار شریف
MATAR-I-SHARIFF

« طرح دکتر راین »

تطبيق پلان ها تعمیی شهر مراشریت

نعوده است . آثارش اینهاست :

— حاکم که به پادشاه سوم نیز رسیده است .

— ما جرای زنده گو — بهشت زنده گو ، قصر پریان ، دست ببریده ،

— گنگار ، دختر روستا بیو ، کشتزار ، فریاد ، سفر نامه بیز زیر نام (شخص روز در دیار آشنا) و تبعچنان شطر ترجمه تلیش این طا اند :

— زندگی مارکن ، مرد سودخوار ، بولویه بعد از مولینا ، قرآن —
چیست ؟ اسلام چیست ؟ طب و فن در تاریخ اسلام ، دخوا —
هر یتیم ، خاطرات یک نویروین ، شانم عالیجناب و دختری از
رجنوب .

واصف باختسری : به سال ۱۳۲۱ شمسی در شهر مزار شریف متولد گردید . تحصیلات داخلی را الی درجه لیسانس زبان و ادبیات از دانشگاه کابل فرا گرفته و ماستری خود را در رشته آموزش و پژوهش از یونیورسیتی کولمبیا (ایالت متحده امریکا) بدست آورد .
تألیفات آن اینهاست :

(. . و آفتاب نمیرید) ، شگونه ، سرود باخترو از میعاد تا هرگز که نامه مجموعه دلای شعری اش میباشد . موصوف از شاعران شناخته شده ، معاصر میباشد .

ليلال الدین (بدیری) ولد محمد عالم ، سال تولد ۱۲۹۸ —

در بلخ ، شاعر و نویسنده ، معاصر آثار موصوف :

— قرآن را به قرآن باید دید ، میراث ، دیوان اشعار بنیام (سهیده دلای شفق) ، کارتوتیک ، نیستان (گنجینه) —
غزلیات) .

توریالی (رزاقیار) — فرزند عبدالرزاق در سال ۱۳۲۳ شـ —
در گذر نواجه کو ولسوالی خلم در یک شانوازه روشنگر و فرهنگی

بدنیا آمد ، تحصیلات خود را در رشتهٔ زورنالیزم ادامه داده و -
 یک زورنالیزم سرفوی گردید . موصوف یک نویسندهٔ زورنالست ه
 طنز نویس و داستان پرداز معاصر شهر بلخ (مزار شریف) بسوده
 واز شهرت فراوانی بخوردار است . آثاره نوشته ناچنینیات و -
 تبعات ارزشمند ادبی و عرفانی وی پیوسته در مطبوعات کشوریه نشر
 رسیده و آثار موجوده اش عبارتند از رساله نای (بیت الشفاء)
 (کوتاه درنگی در زمینهٔ گاهنامه و پیره گیهای بلخ) (وسایل
 اطلاعات جمیع ولايت بلخ) و (فوتوالبوم رنگی تزئینات هنری روضه
 مبارک شاه ولايتحاب حضرت علی (کرم الله وجهه) میباشد .
 موصوف فعلاً "پست ریاست عموم اطلاعات و کلتور ولايت بلخ را -
 عهده دار میباشد .

صالح محمد خلیق - فرزند حبوفی محمد عیسی در ۱۲۴۳ش در شهر مزار شریف متولد گردیده . تحصیلات خود را
 در رشتهٔ زمین شناسی به اتمام رسانیده از جملهٔ شاعران معاصر
 بلخ میباشد . آثارش عبارتند از (سلام به آفتاب) و (کاج بلند سبز
 مجموعه های شعری و یک رساله تحقیق بنام (جشن نای آریایی)
 خلیق اکنون بصفت رئیس انجمن نویسندگان ولايت بلخ اجرای وظیفه
 مینماید .

حافظ - الحاج خلیل الله (حافظ) از شعرای معاصر ولایت
 بلخ بوده . دیوانهای شعری دارد، او مشتی و قصیده را غوب انشاء
 میکند . حافظ مرد پست خوش نویس . مردم دار و باشمکه قناعت
 در زنده گی را بر تهمه چیز ترجیح میدارد .

حسامد - عبدالحسین حامد فرزند غلام نبی بمحیال ۱۳۴۸ش -
 متولد شده و فارغ دانشکدهٔ طب ابوععله، سینادر ولايت بلخ میباشد .
 آثارش عبارتند از (شیشه نای تنه) و (باغچه نای شهید) که
 در دو مجموعه های شعری میباشد . موصوف شاعر معاصر و عنیسو

انجمن نویسنده گان ولايت بلخ ميشد .

مهر آئين - عبدالغفار مهر آئين فرزند ملا محمد سليم به سال ۱۳۳۸ ش در شهرستان خرم ولايت سمنان متولد گردیده است . فارغ تحصيلکم نفت و گاز مزار شریف بوده و فعله " عضو انجمن نویسنده گان ولايت بلخ ميشد ، مجموعه من از اشعارش به نام (آذرپون) در سال ۱۳۶۸ به چاپ رسيده است . وي از جمله "شعرای معاصر اینها لا ميشد .

زکر حسین - شجاع الدین زکر حسین فرزند محمد نور به سال ۱۳۴۷ ش در شهر مزار شريف پا به جهان فانگذاشت . تحصيلات خود را در ليسه " توسطه طبع بلح بپيان رسانيده فعله " عضو انجمن نویسنده گان ولايت بلخ ميشد . نامبرده از شعرای معاصر شهر مزار شریف بوده . ويک مجموعه "شعری اش تحت نام (فصل "بیز) در سال ۱۳۷۰ به چاپ رسيده است .

دلگسيير - محمد اسحق دلگيير فرزند محمد ابراهيم به سال ۱۳۲۴ ش در شهرستان نهر ناهي ولايت بلخ متولد و تحصيلياتن را در ليسه " باختربپيان رسانيده ، از جمله "شعرای معاصر ولايت بلخ بوده و عضو انجمن نویسنده گان ولايت بلخ ميشد .

موصوف سه مجموعه "شعری دارد بنامهای (در خط اوچ آرزو) ، (پسرلى) و (در بروكى كبود) که ازان جمله صرف مجموعه " شعری (در خط اوچ آرزو) در سال ۱۳۶۳ به طبع رسيده است .

قایيد - سيد محمد ظاهر قایيد ام البداء بسال ۱۳۲۰ در شهر خلم ولايت بلخ دیده به جهان گشود ، تحصيلات خود را در رشته " زور ناليزم قسمت در داجنل و بعدا " باتمقيب كپوس در جمهوري ازبکستان تكميل نمود . وي از سال ۱۳۳۹ بدین سهو با اکثر جرايد ، روزنامه ها و مجلات کشور هفتاري قلموندا شتله است .

B

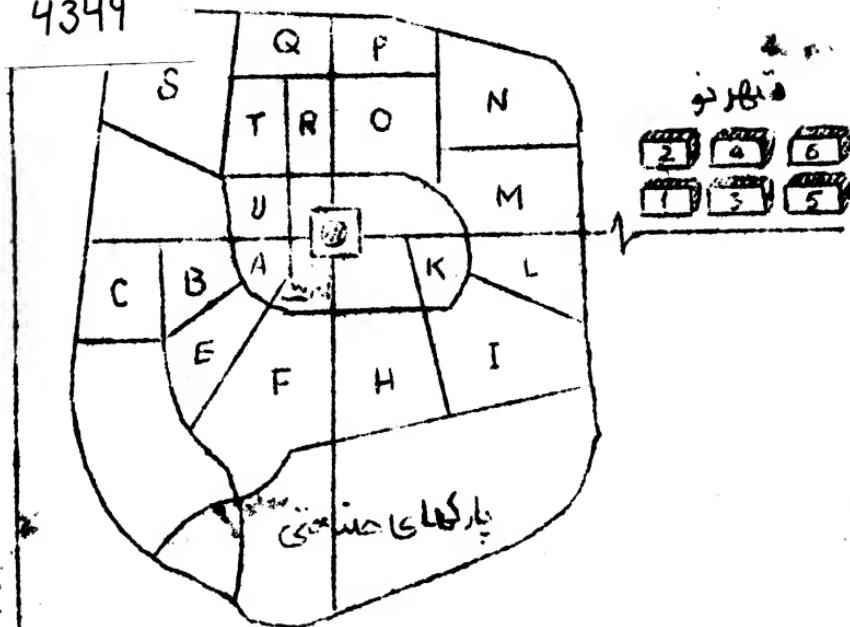
2.124/6

DEVELOPMENT OF

ANS

MAZAR-I-SHARIF CITY.

4349

WRITER:

SULTAN MOHAMMAD ANSARI

نامندر: شریعت مختار نوری

تیکارا: ۵۰۰ (۵) غسلہ

جایب: طبع و نشر - طبع حجاجم